Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0215

2025 m. Komisijos ataskaita dėl Turkijos

2026 m. birželio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2025 m. Komisijos ataskaitos dėl Turkijos (2025/2256(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 17 ir 18 d., 2023 m. birželio 30 d., 2022 m. birželio 23 d., 2021 m. birželio 24 d. ir 2019 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir visas ankstesnes atitinkamas Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į Turkijos narystę Europos Taryboje ir NATO,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Turkijos Respublikos susitarimą dėl neteisėtai šalyje gyvenančių asmenų readmisijos[1] (ES ir Turkijos readmisijos susitarimas),

– atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimą dėl Turkijos,

– atsižvelgdamas į 2016 m. kovo 18 d. Tarybos pareiškimą ir 2015 m. lapkričio 29 d. Europos Vadovų Tarybos pareiškimą dėl ES ir Turkijos,

– atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 3 d. ES derybų su Turkija programą,

– atsižvelgdamas į 2005 m. rugsėjo 21 d. Europos bendrijos ir jos valstybių narių deklaraciją, paskelbtą po Turkijos deklaracijos, priimtos 2005 m. liepos 29 d. pasirašius Ankaros susitarimo papildomą protokolą,

– atsižvelgdamas į 2006 m. gruodžio 11 d. ir 2020 m. kovo 6 d. Tarybos išvadas, taip pat į 1993 m. birželio 21–22 d. Kopenhagos Europos Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvadas, kurios dar vadinamos Kopenhagos kriterijais,

---

[1] OL L 134, 2014 5 7, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/252/oj.

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 16 d. Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės išvadas dėl plėtros, taip pat į 2024 m. gruodžio 17 d. ir 2023 m. gruodžio 12 d. Tarybos išvadas,

– atsižvelgdamas į tarptautinę jūrų teisę, kaip nurodyta Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje (UNCLOS), kuria nustatoma teisinė sistema, reglamentuojanti jūrų zonas ir pakrantės valstybių suverenias teises,

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą „2025 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2025)0690) ir į prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2025 m. ataskaita dėl Turkijos“ (SWD(2025)0756),

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 24 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 06/2024 „Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė. Naudinga pabėgėliams ir priimančiosioms bendruomenėms, tačiau dar neužtikrintas poveikis ir tvarumas“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 29 d. (JOIN(2023)0050) ir 2021 m. kovo 22 d. (JOIN(2021)0008) Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrus komunikatus dėl ES ir Turkijos politinių, ekonominių ir prekybos santykių padėties,

– atsižvelgdamas į 2025 m. rugsėjo 25 d. Komisijos komunikatą „Devintoji metinė Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės įgyvendinimo ataskaita“ (COM(2025)0517),

– atsižvelgdamas į 2025 m. balandžio 3 d. Europos regionų komiteto rezoliuciją dėl merų arešto ir kėsinimosi į vietos demokratiją Turkijoje,

– atsižvelgdamas į 2026 m. kovo 5 d. Europos regionų komiteto nuomonę dėl 2025 m. plėtros dokumentų rinkinio „Vakarų Balkanai ir Turkija“,

– atsižvelgdamas į pagrindinius tarptautinės teisės principus ir JT Chartiją, 1977 m. ir 1979 m. abiejų Kipro bendruomenių lyderių aukšto lygio susitarimus ir į atitinkamas JT Saugumo Tarybos (JT ST) rezoliucijas dėl Kipro, įskaitant 1964 m. kovo 4 d. rezoliuciją Nr. 186 (1964), kuria dar kartą patvirtinamas Kipro Respublikos suverenitetas, 1984 m. gegužės 11 d. rezoliucijas Nr. 541 (1983) ir Nr. 550 (1984) dėl separatistinių veiksmų Kipre, 1992 m. lapkričio 25 d. rezoliuciją Nr. 789 (1992), 2021 m. liepos 23 d. JT ST pirmininko pareiškimą dėl Varošos, JT ST pirmininko pareiškimą ir JT ST rezoliucijas dėl JT taikos palaikymo pajėgų Kipre (UNFICYP), kurių įgaliojimai vadovaujantis Rezoliucija Nr. 2815 (2026) pratęsti iki 2027 m. sausio 31 d.,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) 46 straipsnį, kuriame nurodoma, kad susitariančios šalys įsipareigoja

vykdyti galutinį Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra, ir iš to kylančią Turkijos pareigą įgyvendinti visus EŽTT sprendimus,

– atsižvelgdamas į atitinkamas Europos Tarybos Ministrų Komiteto rezoliucijas,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 27 d. Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso deklaraciją Nr. 12(2025) „Merų atleidimas iš pareigų Turkijoje“,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Venecijos komisijos 2025 m. spalio 9–10 d. sesijoje priimtą ataskaitą dėl poveikio, kurį merų kardomasis kalinimas turi vietos demokratinio valdymo vykdymui,

– atsižvelgdamas į organizacijos „Žurnalistai be sienų“ paskelbtą 2025 m. pasaulio spaudos laisvės indeksą,

– atsižvelgdamas į pagal projektą „Media Freedom Rapid Response“ paskelbtą 2025 m. stebėsenos ataskaitą,

– atsižvelgdamas į JT konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Stambulo konvenciją,

– atsižvelgdamas į organizacijos „Transparency International“ 2026 m. vasario 10 d. paskelbtą 2025 m. korupcijos suvokimo indeksą,

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 22 d. Tarptautinio valiutos fondo (TVF) dokumentą „Turkijos Respublika: 2025 m. misijos pagal IV straipsnį darbuotojų baigiamasis pareiškimas“,

– atsižvelgdamas į Pasaulio ekonomikos forumo 2025 m. birželio 11 d. paskelbtą 2025 m. Pasaulinę lyčių nelygybės ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2020 m. liepos 10 d. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) pareiškimą dėl Šventosios Išminties katedros ir į susijusius UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sprendimus Nr. 44 COM 7B.58 (2021) ir 45 COM 7B.58 (2023) dėl istorinių Stambulo teritorijų, priimtus atitinkamai 44-ojoje ir 45-ojoje sesijose,

– atsižvelgdamas į savo 2026 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES plėtros strategijos[2],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[3],

---

2 Priimti tekstai, P10_TA(2026)0077.

3 OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

– atsižvelgdamas į savo 2026 m. vasario 12 d. rezoliuciją dėl kryptingo užsienio žurnalistų ir užsienio krikščionių išsiuntimo Turkijoje nacionalinio saugumo pretekstais[4],

– atsižvelgdamas į visas ankstesnes savo rezoliucijas dėl Turkijos,

– atsižvelgdamas į savo rezoliucijas dėl Kipro,

– atsižvelgdamas į 2015 m. balandžio 15 d. rezoliuciją dėl armėnų genocido 100-ųjų metinių[5],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0106/2026),

A. kadangi Turkija tebėra narystės ES siekianti šalis kandidatė; kadangi narystė ES tebėra Turkijos vyriausybės ne kartą deklaruotas politinis tikslas, nors atotrūkis nuo vertybių ir principų, įtvirtintų Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje, ir kai kuriose ES politikos srityse, toliau didėja; kadangi Turkija, siekdama atgaivinti savo europinę perspektyvą, turi įtikinamai pademonstruoti savo įsipareigojimą palaikyti glaudesnius santykius ir prisiderinti prie Europos Sąjungos, gerbti Kopenhagos kriterijus, įskaitant ES užsienio ir saugumo politiką, ir jų laikytis, normalizuoti savo santykius su visomis ES valstybėmis narėmis ir siekti gerų kaimyninių santykių su ES ir visomis jos valstybėmis narėmis bei juos palaikyti; kadangi Turkijos ne kartą buvo prašoma susilaikyti nuo visų veiksmų, kuriais pažeidžiamas visų ES valstybių narių suverenitetas ir suverenios teisės bei pažeidžiama tarptautinė ir ES teisė;

B. kadangi derybos dėl stojimo į ES faktiškai sustabdytos nuo 2018 m. dėl Turkijoje blogėjančios teisinės valstybės ir demokratijos padėties bei tuo metu buvusių įtemptų dvišalių santykių;

C. kadangi savo naujausioje 2025 m. pažangos ataskaitoje Komisija, palyginti su ankstesniu 2024 m. ataskaitiniu laikotarpiu, dar kartą nustatė, kad Turkijoje labai pablogėjo teisinės valstybės padėtis ir prastėja žmogaus teisių padėtis, ir iškėlė klausimų dėl pagrindinių demokratijos principų laikymosi;

D. kadangi teismų nepriklausomumo padėtis tebėra ypač nerimą kelianti, nepaisant 11 teisminių institucijų dokumentų rinkinių, kuriuos Turkijos vyriausybė priėmė nuo 2019 m.; kadangi šalies konstitucinei tvarkai kyla pavojus, nes Konstitucinio Teismo autoritetą menkina žemesnės instancijos teismai, atsisakantys vykdyti jo sprendimus;

---

4 Priimti tekstai, P10_TA(2026)0047.
5 OL C 328, 2016 9 6, p. 2.

E. kadangi akivaizdu, jog prieš įstatymą taikomi dvigubi standartai, kaip rodo labai skirtingas požiūris į panašius atvejus, ypač politiniuose ar didelio atgarsio sulaukiančiuose teismo procesuose arba bylose, susijusiuose su kaltinimais dėl valstybės pareigūnų įžeidimo;

F. kadangi Turkija sistemingai kaip priemone naudojasi baudžiamąja teise ir kovos su terorizmu įstatymais, siekdama susidoroti su išrinktais pareigūnais, opozicijos politikais ir žmogaus teisių gynėjais; kadangi pastaruoju laikotarpiu Turkijoje labai pablogėjo demokratinių standartų ir procesų tiek vietos, tiek nacionaliniu lygmeniu padėtis dėl teismo sprendimų ir vyriausybės spaudimo opozicijai priklausantiems merams bei savivaldybėms; kadangi nuo 2024 m. kovo mėn. įvykusių vietos rinkimų buvo suimti ir atleisti iš pareigų mažiausiai 39 merai, priklausantys opozicijos partijoms, būtent 29 merų iš Respublikonų liaudies partijos (CHP) ir 10 merų iš Liaudies lygybės ir demokratijos partijos (DEM); kadangi 13 atvejų merai buvo pakeisti vyriausybės paskirtais patikėtiniais;

G. kadangi po ilgo teisinio proceso 2026 m. gegužės 21 d. Ankaros apygardos apeliacinis teismas priėmė sprendimą dėl 2023 m. partijos CHP kongreso absoliutaus negaliojimo („mutlak butlan“), taip panaikindamas rinkimų rezultatus, kuriais remiantis Özgür Özel pradėjo eiti pirmininko pareigas ir dirbti esama partijos vadovybė; kadangi, nepaisant galimų apeliacinių skundų, kartu su šiuo teismo sprendimu buvo priimtas specialus draudimas, siekiant iš tiesų pašalinti iš pareigų išrinktą vadovą ir perduoti įgaliojimus buvusiam pirmininkui Kemalui Kılıçdaroğlu ir ankstesnei partijos asamblėjai; kadangi po trijų dienų, 2026 m. gegužės 24 d., buvusio pirmininko K. Kılıçdaroğlu komandos prašymu Turkijos riaušių policija, panaudodama ašarines dujas ir smurtą, atakavo partijos CHP būstinę Ankaroje, kad užtikrintų teismo sprendimo, kuriuo nušalinama išrinkta vadovybė ir atkuriama ankstesnė vadovybė, vykdymą;

H. kadangi demokratiškai išrinktas Stambulo meras Ekrem İmamoğlu nuo 2025 m. kovo 19 d. tebėra kalėjime remiantis suklastotais kaltinimais, iš kurių galima įžvelgti politinio spaudimo požymius ir kurie akivaizdžiai pažeidžia pagrindinius baudžiamosios teisės principus, pavyzdžiui, asmeninės atsakomybės principą; kadangi tai plačiai vertinama kaip bandymas politiškai pašalinti pagrindinį opozicijos kandidatą kitiems prezidento rinkimams;

I. kadangi šiuo metu Turkijos Didžioji Nacionalinė Asamblėja tebenagrinėja apie 800 prašymų panaikinti dabartinių parlamento narių imunitetą; kadangi didžioji šių prašymų dalis susijusi su opozicijos partijų, daugiausia DEM ir CHP, parlamento nariais;

J. kadangi Turkija yra Europos Tarybos narė ir todėl ji yra teisiškai įpareigota laikytis EŽTT sprendimų; kadangi dėl to, kad Turkija neįgyvendino precedentinių EŽTT sprendimų, jai šiuo metu taikoma precedento neturinti pažeidimo tyrimo procedūra; kadangi Turkija nuolat priskiriama prie šalių, kuriose dažniausiai pažeidžiamos

žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, saugomos pagal EŽTK; kadangi 2026 m. sausio mėn. su Turkija buvo susijusios daugiausiai EŽTT nagrinėjamų bylų, kurios sudaro daugiau nei trečdalį visų šio teismo sąraše esančių bylų;

K. kadangi organizacija „Freedom House“ vertina Turkiją kaip laisvės neužtikrinančią šalį ir ji yra viena iš šalių, kurioje laisvės užtikrinimo lygis per pastaruosius 11 metų sumažėjo labiausiai; kadangi 2025 m. pasaulio spaudos laisvės indeksas rodo tolesnį padėties blogėjimą ir Turkija spaudos laisvės požiūriu užima 159 vietą iš 180 šalių, o ataskaitoje pabrėžiama, kad Turkijoje stiprėja autoritarizmas, kyla abejonių dėl žiniasklaidos pliuralizmo ir kritikams kenkiama visomis įmanomomis priemonėmis; kadangi, remiantis organizacijos „Žurnalistai be sienų“ ir BIA tinklo žiniasklaidos stebėsenos ataskaitomis, 2025 m. buvo įkalinti 20–29 žurnalistai, dar trys žurnalistai mėnesius buvo laikomi namų arešto sąlygomis, o dešimtims kitų žurnalistų buvo taikomos teisminės kontrolės priemonės pažeidžiant jų judėjimo laisvę; kadangi tuo pačiu laikotarpiu iš viso 58 žurnalistai buvo sulaikyti arba prievarta atgabenti į policiją apklausai;

L. kadangi pagal 2025 m. pasaulinį lyčių nelygybės indeksą Turkija užėmė 135-ą vietą iš 146 šalių, o tai rodo itin didelę lyčių nelygybę ir sisteminius trūkumus moterų teisių apsaugos srityje; kadangi, remiantis platformos „We Will Stop Femicide“ duomenimis, 2025 m. užregistruoti 297 įtartini moterų mirties ir 294 moterų žudymo dėl lyties atvejai, o kituose šaltiniuose nurodyti skaičiai siekia net 420 atvejų; kadangi 2025 m. Turkijoje rekordiškai išaugo įtartinų moterų mirčių skaičius; kadangi tai, kad nėra visapusiškos oficialios duomenų apie moterų žudymą dėl lyties rinkimo sistemos, tebekelia didelį susirūpinimą; kadangi Turkija išsiskiria kaip viena iš Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) šalių, kuriose labiausiai paplitęs smurtas prieš moteris;

M. kadangi, vietos žmogaus teisių organizacijų IHD ir TIHV duomenimis, 2025 m. gruodžio 2 d. Turkijos kalėjimuose įkalintų asmenų skaičius pasiekė rekordinį 433 543 kalinių skaičių, o tai reiškia, kad per pastaruosius du dešimtmečius šis skaičius išaugo septynis kartus, taip pat dar 460 921 asmeniui buvo taikoma teisminė priežiūra; kadangi šios organizacijos taip pat dokumentais patvirtino, kad 1 412 kalinių serga, iš jų 335 įkalinti asmenys yra sunkios būklės; kadangi Turkijos įkalinimo įstaigos veikia viršydamos savo pajėgumus, o tai dar labiau paaštrina tokias problemas kaip perpildymas, netinkamos gyvenimo sąlygos ir ribota prieiga prie pagrindinių išteklių; kadangi padaugėjo pranešimų apie žmogaus teisių pažeidimus kalėjimuose;

N. kadangi organizacijos „Transparency International“ paskelbtame 2025 m. korupcijos suvokimo indekse Turkija surinko 31 balą iš 100, o tai reiškia, kad jos reitingas nukrito nuo 2013 m. surinktų 50 balų iš 100 iki žemiausio lygio, taigi Turkija šiuo metu užima 124 vietą iš 180 šalių; kadangi praėjus daugiau nei devyneriems metams po to,

kai buvo priimta Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO) ketvirtojo vertinimo etapo ataskaita dėl Turkijos, iš 22 ataskaitoje pateiktų rekomendacijų visiškai įgyvendintos tik trys rekomendacijos;

O. kadangi Turkijos įvairialypė daugiatautė visuomenė gyvuoja sudėtingame regione, kuriame vyrauja įtampa;

P. kadangi Turkijoje vykdomas politinis procesas „Turkija be teroro“, kuriuo siekiama nutraukti politinį smurtą ir išspręsti kurdų klausimą priimant politinį sprendimą;

Q. kadangi, be stojimo proceso, reikia palaikyti konstruktyvius ES ir Turkijos santykius, kadangi Turkija yra NATO narė ir pagrindinė partnerė siekiant stabilumo platesniame rytinės Vidužemio jūros regiono dalies regione ir prekybos, ekonominių santykių, saugumo, migracijos ir bendradarbiavimo kovojant su terorizmu srityse; kadangi bendradarbiavimas su Turkija vyksta keliose bendro intereso politikos srityse, be kita ko, vedant aukšto lygio dialogus dėl prekybos kliūčių šalinimo ir stiprinant bendradarbiavimą sankcijų apėjimo prevencijos srityje, ir galėtų būti toliau plėtojamas laipsniškai, proporcingai ir pasiliekant galimybę nebetęsti proceso, visapusiškai laikantis 2024 m. balandžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadų,

R. kadangi Turkija ir toliau yra priėmusi vieną iš didžiausių pabėgėlių bendruomenių pasaulyje; kadangi ES ir Turkijos bendradarbiavimas migracijos valdymo, saugumo ir regioninio stabilumo srityse tebėra strategiškai svarbus ir padeda mažinti neteisėtą bei pavojingą sienos kirtimą rytinės Vidužemio jūros regiono dalies maršrutu į Europą bei gelbėti gyvybes jūroje; kadangi nuo 2011 m. ES skyrė beveik 12,5 mlrd. EUR pabėgėliams ir priimančiosioms bendruomenėms Turkijoje remti;

S. kadangi Turkijos prisiderinimas prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos 2025 m. pasiekė rekordiškai žemą 4 proc. lygį, palyginti su 6 proc. 2024 m.; kadangi tai yra be abejonės žemiausias suderinamumo lygis iš visų šalių kandidačių; kadangi šis rodiklis neapima visų konkrečios šalies kandidatės dalyvavimo užsienio ir saugumo politikos srityje lygmenų;

T. kadangi su padėtimi rytinėje Vidužemio jūros regiono dalyje susijusi įtampa tarp ES ir Turkijos sumažėjo, bet nenutrūko;

U. kadangi Turkija ir toliau atlieka svarbų vaidmenį Sirijos konflikte; kadangi Turkija vykdė didelio masto karines operacijas Sirijos teritorijoje, ypač taikydamasi į kurdų kontroliuojamas teritorijas, ir okupuoja teritorijas Sirijos šiaurėje ir abu šie atvejai yra tarptautinės teisės pažeidimai;

V. kadangi karinės operacijos prieš Irano režimą turės pasekmių Turkijai dėl jos geografinio artumo, be kita ko, per šalutinį poveikį,

visų pirma susijusį su atsinaujinusiu migracijos spaudimu; kadangi Turkija susidūrė su keliomis Irano keliamomis raketų grėsmėmis jos teritorijai, kurios buvo sėkmingai neutralizuotos pasitelkiant NATO integruotą oro ir priešraketinės gynybos sistemą;

W. kadangi ES ir Turkijos prekybos santykiai yra itin platūs, jie pasižymi labai integruotomis tiekimo grandinėmis ir 2024 m. buvo vertinami daugiau nei 210 mlrd. EUR, taip pat Turkija yra penkta pagal dydį ES prekybos partnerė, o ES iki šiol yra didžiausia Turkijos prekybos partnerė bei pagrindinis jos tiesioginių užsienio investicijų šaltinis;

X. kadangi Turkijos ekonomikai poveikį darė didelė infliacija, valiutos nestabilumas ir struktūrinės problemos, o tai turėjo tiesioginių pasekmių darbuotojams, namų ūkiams ir socialinei sanglaudai; kadangi per pastaruosius dvejus metus ši neigiama tendencija buvo sustabdyta ir ištaisyta taikant patikimą makroekonominę politiką, kurios poveikis, vis dėlto, bus juntamas tik po tam tikro laiko;

Y. kadangi Turkijos piliečiai yra antroje vietoje atsižvelgiant į nagrinėjamų prašymų išduoti ES vizas skaičių;

Z. kadangi 2026 m. lapkričio mėn. Turkija Antalijoje surengs 31-ąją Jungtinių Tautų klimato kaitos konferenciją ir todėl turėtų pademonstruoti įtikinamą įsipareigojimą įgyvendinti savo išmetamo CO2 kiekio mažinimo tikslus bei užtikrinti, kad jos klimato politika būtų platesnio užmojo;

AA. kadangi žymūs opozicijos veikėjai pastaruoju metu atvirai pasisakė už ES ir Turkijos santykių atnaujinimą; kadangi buvęs Liaudies demokratinės partijos (HDP) bendrapirmininkis Selahattin Demirtaş paragino atnaujinti Turkijos stojimo į ES procesą, teigdamas, kad, nepaisant visų dabartinių sunkumų ir trūkumų, tai paskatintų veiksmus demokratinių reformų srityje ir galėtų tapti svertu visiems suinteresuotiesiems subjektams; kadangi CHP pirmininkas Özgür Özel laiške, skirtame ES suinteresuotiesiems subjektams, pasisakė už įtraukesnį ir strategiškesnį ES ir Turkijos bendradarbiavimo supratimą, dar kartą patvirtindamas paramą visateisės narystės ES perspektyvai ir pabrėždamas, kad institucinės ir ekonominės integracijos plėtimas, įskaitant procesą „Pagaminta Europoje“, bus svarbus svertas demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų įtvirtinimui Turkijoje; kadangi CHP kandidatas į prezidentus ir Stambulo meras Ekrem İmamoğlu laiške taip pat išreiškė nuomonę, kad atsiribojimas nuo Turkijos susilpnintų ES paramą demokratiniams pokyčiams šalyje; kadangi jis taip pat paragino principingai ir palaipsniui atkurti santykius, įskaitant nuolatinį bendradarbiavimą, įtvirtintą Kopenhagos kriterijuose, ir skubiai pradėti derybas dėl muitų sąjungos modernizavimo, siekiant užtikrinti, kad Turkija ir toliau būtų glaudžiai susiderinusi su ES standartais, taip pat didinti skaidrumą ir konkurencingumą bei stiprinti teisinę valstybę;

Įsipareigojimas siekti narystės ES

1. dar kartą patvirtina, kad teigiamai vertina ilgalaikius daugumos Turkijos gyventojų siekius, susijusius su stojimu į ES ir Turkijos kandidatės statuso išlaikymu, nepaisant nuolatinės pažangos ir politinės valios stokos; pripažįsta, kad dėl to vis didėja abiejų proceso pusių suinteresuotųjų subjektų nuovargis; tačiau pabrėžia, kad siekiant bet kokių pokyčių stojimo procese reikalinga apčiuopiama pažanga puoselėjant teisinę valstybę ir demokratinius procesus, ir mano, kad, nesant tokios pažangos, Turkijos stojimo į ES procesas negali būti atnaujintas;

2. pabrėžia, kad stojimo į ES procesas yra nuopelnais grindžiamas, normatyvinio pobūdžio ir negrindžiamas sandoriais vyksmas – jis priklauso nuo to, ar šalis atitinka Kopenhagos kriterijus, ir nėra susietas su jokiu terminu; pabrėžia, jog tenkinant šiuos kriterijus reikia, kad šalyje veiktų stabilios institucijos, užtikrinančios demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises, pagarbą mažumoms ir jų apsaugą, gerus kaimyninius santykius, visų valstybių narių pripažinimą, tarptautinės teisės laikymąsi ir prisiderinimą prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos;

3. apgailestaudamas pažymi, kad, nepaisant pakartotinių Turkijos vyriausybės pareiškimų, kuriais ji iš naujo įsipareigojo siekti narystės ES tikslo, lieka neišspręsti ankstesnėse pranešimuose iškelti nuolatiniai ir didelį susirūpinimą keliantys klausimai dėl trūkumų, darančių poveikį stojimo procesui, įskaitant nuolatinius žmogaus teisių pažeidimus ir pilietinės visuomenės erdvės mažėjimą, o pastaruoju laikotarpiu dokumentais pagrįstas dar didesnis teisinės valstybės ir pagrindinių teisių padėties blogėjimas ir tęsiama tendencija, kuri per pastarąjį dešimtmetį stūmė šalį link autoritarinio modelio; mano, kad šis nuolatinis neveiklumas yra aiškus požymis, jog Turkijos vyriausybei trūksta tikros politinės valios vykdyti reformas ir atgaivinti stojimo procesą;

4. ragina Turkijos vyriausybę pereiti nuo žodžių prie veiksmų ir, užuot skundusis dėl to, kad Turkija jau ilgą laiką laukia prie ES durų, konkrečiomis ir aiškiai suprantamomis priemonėmis pademonstruoti tikrą norą pašalinti nuolatinius trūkumus teisinės valstybės, žmogaus teisių, demokratinių standartų, spaudos laisvės ir kitų pagrindinių laisvių srityse, taip pat atsižvelgiant į gerų kaimyninių santykių puoselėjimą ir tarptautinės teisės laikymąsi; ypač pabrėžia, kad, be kitų skubių priemonių, reikia stiprinti teisminių institucijų nepriklausomumą, išsaugoti saviraiškos laisvę, apsaugoti žurnalistus ir vietos valdžios institucijų teises, taip pat nutraukti politiškai motyvuotus teismo procesus;

5. vis dėlto pakartoja, kad, nors stojimo procesas nuo 2018 m. nepajudėjo iš vietos, Turkija tebėra strategiškai reikšminga šalis, NATO sąjungininkė ir šalis, su kuria ES palaiko daugiasluoksnius santykius, apimančius prekybos, ekonomikos ir migracijos valdymo

sritis bei užsienio ir saugumo politiką; pabrėžia Turkijos svarbą regioninei saugumo sistemai ir stabilumui, taip pat Ukrainos saugumui Rusijos agresijos akivaizdoje; vis dėlto pabrėžia, kad didėjantys užsienio politikos skirtumai yra sunkiai suderinami su Europos saugumo ir gynybos struktūra; tvirtai remia bendradarbiaujamųjų ir abipusiai naudingų santykių su Turkija plėtojimą visose bendrų interesų srityse laipsniškai, proporcingai ir pasiliekant galimybę nebetęsti proceso, laikantis 2024 m. balandžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadų ir privalomai laikantis tarptautinės teisės bei siekiant ją skatinti;

6. išreiškia viltį, kad Turkijos vyriausybė pakeis savo požiūrį į pagrindinius klausimus, kurie yra itin svarbūs stojimo į ES proceso požiūriu, nes tai sudarytų sąlygas plėtoti ES ir Turkijos santykius siekiant tvirtesnės partnerystės tikintis, kad ateityje būtų galima atnaujinti stojimo procesą;

7. yra labai susirūpinęs dėl kitų ES institucijų ir daugelio ES valstybių narių silpnos reakcijos ir retų pareiškimų blogėjant teisinės valstybės padėčiai Turkijoje; pabrėžia, kad ES aukšto rango pareigūnų nesugebėjimas nuosekliai ir viešai reaguoti į vykstantį demokratijos padėties blogėjimą – ypač oficialių vizitų į šalį metu – kelia pavojų, kad Turkijos pilietinė visuomenė bus dar labiau atstumta ir bus pakenkta ES įvaizdžiui ir patikimumui, be kita ko, labiausiai ES palankiose Turkijos visuomenės grupėse, taip, kad padėtį ištaisyti prireiks daug laiko; ragina ES ambasadorių ir ES valstybių narių ambasadorius Turkijoje vėl lankyti žymius įkalintus asmenis, dalyvauti atitinkamuose teismo procesuose, viešai nepritarti nuolatiniams prieš politines partijas ir opozicijos narius bei kitokią nuomonę reiškiančius asmenis nukreiptiems veiksmams ir šiuo klausimu sistemingai išsakyti susirūpinimą Turkijos valdžios institucijoms, kartu toliau glaudžiai bendradarbiaujant su pilietine visuomene;

Stojimo proceso pagrindas – demokratija, teisinė valstybė ir pagrindinės teisės

8. reiškia didelį susirūpinimą dėl tebesitęsiančio rimto teisinės valstybės ir teismų nepriklausomumo silpninimo Turkijoje, atsižvelgiant į giliai įsišaknijusį autoritarinį prezidento sistemos interpretavimą; apgailestauja dėl susidorojimo su politikais, žurnalistais, teisininkais, aktyvistais, menininkais ir su visais, kurie drįsta išreikšti kritišką nuomonę, ir dėl savavališkų teismo procesų, kuriuos Turkijos teismai jiems taiko; be to, apgailestauja dėl vis mažėjančios žiniasklaidos laisvės, pilietinio aktyvizmo ir teisės į susirinkimus erdvės šalyje ir ragina vyriausybę pakeisti šią tendenciją, kol dar ne per vėlu; ragina priimti struktūrines priemones, kurios sudarytų galimybes gerokai padidinti teismų nepriklausomumą;

9. apgailestauja dėl nešališkumo ir nepriklausomumo stokos ir dėl to, kad teisminėse institucijose tiek prokurorai, tiek teisėjai plačiai taiko dvigubus standartus, visų pirma kai tai susiję su bylomis dėl pareigūnų įžeidimo ar kaltinimų korupcija; pažymi, kad vyriausybės rėmėjai nėra traktuojami taip pat kaip opozicijos nariai; taip pat apgailestauja dėl neteisėtos teisėjų, dirbančių su politinėmis bylomis, nušalinimo ir savavališko perkėlimo praktikos, nes tai daro didelį poveikį proceso nešališkumui; ragina Turkijos teismines institucijas nutraukti naudojimosi slaptų liudytojų parodymais praktiką, kuri ypač dažnai taikoma didelio atgarsio sulaukusiose bylose, kuriose parodymai priimami be patikrinimo, o tai yra akivaizdus teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimas ir prieštarauja EŽTT praktikai; pabrėžia, kad toks piktnaudžiavimas teismo procesu lemia sunkius teisinės nekaltumo prezumpcijos pažeidimus, prieštaraujančius tarptautinei teisinei atsakomybei ir Turkijos vidaus teisei; yra sunerimęs dėl pranešimų apie smarkų teismo procesų kokybės pablogėjimą Turkijoje, ypač pastebimą prastos kokybės kaltinamuosiuose aktuose, pažeidžiančiuose tiek nacionalinius, tiek tarptautinius teisinius standartus; atkreipia dėmesį į Turkijos Teisėjų ir prokurorų tarybą ir jos akivaizdžiai nepakankamą nepriklausomumą nuo vyriausybės atrenkant, įdarbinant ir paaukštinant teisėjus ir prokurorus kaip pagrindinį veiksnį, sudarantį sąlygas sąmoningai panaudoti teismines institucijas kaip ginklą malšinant kitokią nuomonę reiškiančius asmenis;

10. apgailestaudamas pažymi, kad, nors ES plėtros politika šiuo metu vėl įgauna naują pagreitį, Turkija praleidžia šią galimybę dėl demokratinių reformų trūkumo; be to, pažymi, kad pirmasis žingsnis, siekiant pasinaudoti šia galimybe, būtų laikytis EŽTT ir Turkijos Konstitucinio Teismo sprendimų; tebėra pasibaisėjęs dėl to, kad Turkijos valdžios institucijos ir ypač Turkijos teisminės institucijos, nuolat nepaiso ir netaiko precedentinių Konstitucinio Teismo ir EŽTT sprendimų, nes tai kenkia teisinio tikrumo principui ir skatina sistemingus pažeidimus; apgailestaudamas atkreipia dėmesį į užsitęsusias Europos Tarybos Ministrų Komiteto pažeidimo nagrinėjimo procedūras, nes dėl to nebuvo imtasi veiksmingų priemonių EŽTT sprendimams vykdyti ir jų laikymuisi užtikrinti; ragina Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti visais diplomatiniais kanalais siekiant primygtinai paraginti Turkiją įgyvendinti atitinkamus EŽTT sprendimus bei apsvarstyti galimybę taikyti atitinkamas finansavimo sąlygas, susijusias su EŽTT sprendimų laikymusi; kuo griežčiausiai smerkia Turkijos valdžios institucijų nuolatinį ir sąmoningą sprendimą, nepaisant atitinkamų EŽTT sprendimų, dėl politinių priežasčių neteisėtai laikyti kalėjime tokius žymius asmenis kaip buvę HDP partijos bendrapirmininkiai Selahattin Demirtaş ir Figen Yüksekdağ (jau daugiau nei 9 metus) bei žmogaus teisių gynėjas Osman Kavala (jau daugiau nei 8 metus); ragina nedelsiant ir besąlygiškai juos paleisti į laisvę; yra pasibaisėjęs matydamas, kad vietoj to, kad būtų nedelsiant išlaisvintas, Selahattin Demirtaş 2026 m. sausio 6 d. gavo papildomą daugiau nei vienų metų laisvės atėmimo bausmę kitoje byloje,

grindžiamoje 2015 m. pasakytomis kalbomis, nepaisant dabar jau trijų EŽTT precedentinio pobūdžio sprendimų, kuriuose reikalaujama jį paleisti ir iš kurių paskutinis galutinai įsigaliojo 2025 m. lapkričio 3 d.; laiko šiuos veiksmus sunkiu piktnaudžiavimu valdžia ir akivaizdžios paniekos teisinės valstybės principui parodymu; dar kartą primygtinai ragina Turkiją visapusiškai įgyvendinti visus EŽTT sprendimus, laikantis EŽTK 46 straipsnio ir besąlygiškų įpareigojimų, kylančių iš Turkijos Konstitucijos 90 straipsnio, įskaitant EŽTT 2023 m. sprendimą byloje *„Yüksel Yalçınkaya prieš Turkiją“* ir susijusiose bylose; atkreipia dėmesį į EŽTT sprendimą nepriteisti kompensacijos ir nepadengti bylinėjimosi išlaidų tūkstančiuose vėlesnių bylų, o tai galėtų būti neteisinga pareiškėjų atžvilgiu ir prieštarauti ankstesnei teismo praktikai; ragina Turkiją taip pat gerbti teismo sprendimus, susijusius su Kipre dingusiais asmenimis ir turtu, įskaitant 2008 m. sausio 24 d. EŽTT sprendimą Tassoso Isaako ir Solomoso Solomou nužudymo byloje; ragina Turkijos valdžios institucijas vykdyti tarptautinius įtariamųjų šiomis žmogžudystėmis arešto orderius ir perduoti šiuos asmenis Kipro Respublikai;

11. yra labai susirūpinęs dėl didėjančios konstitucinės krizės Turkijoje, kurią sukėlė bendrosios kompetencijos teismų atsisakymas vykdyti privalomus Konstitucinio Teismo sprendimus ar kitus atitinkamų aukštesniųjų teisminių instancijų sprendimus, o tai yra akivaizdus teisinės tvarkos pažeidimas; smerkia tai, kad atsakovas Gezi byloje Can Atalayj tebėra sulaikytas, nepaisant dviejų privalomų Konstitucinio Teismo sprendimų, ir griežtai smerkia neteisėtą jo kaip parlamento nario įgaliojimų panaikinimą, atvirai pažeidžiant konstitucines garantijas ir rinkėjų demokratinę valią; smerkia Stambulo 13-ojo aukštojo baudžiamojo teismo sprendimą atmesti Konstitucinio Teismo nutartį dėl Tayfuno Kahramano, kito atsakovo Gezi byloje, kurio sveikatos būklė pastaruoju metu smarkiai pablogėjo, bylos pakartotinio nagrinėjimo, atmetant prašymus sustabdyti bausmės vykdymą ir jį paleisti; yra pasibaisėjęs neseniai priimtu apkaltinamuoju nuosprendžiu, kuriuo gerai žinoma talentų vadybininkė Ayşe Barım buvo nuteista už įtariamą dalyvavimą prieš 13 metų vykusiose Gezi parko protestuose, nepaisant to, kad nebuvo jokių neteisėtos veiklos įrodymų; be to, apgailestauja, kad Ankaros regioninio administracinio teismo 13-oji administracinė kolegija atsisakė vykdyti Valstybės tarybos precedentinį sprendimą Hafize Öztürko Türkmeno byloje – tai buvo pirmasis sprendimas, susijęs su vienu iš taikių akademinės bendruomenės narių, pagal kurį jis turėjo būti grąžintas į savo pareigas universitete; ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus savavališkai sulaikytus asmenis, panaikinti kaltinimus asmenims, patrauktiems baudžiamojon atsakomybėn tik už naudojimąsi savo pagrindinėmis teisėmis, ir nutraukti piktnaudžiavimą kovos su terorizmu ir teisminiais mechanizmais siekiant nutildyti nepritarimą;

12. smerkia nepaliaujamus Turkijos vyriausybės išpuolius prieš politines partijas ir opozicijos narius, ir jie per pastaruosius metus buvo ypač

sunkūs pagrindinės opozicinės partijos CHP atveju, nes taip Turkijoje toliau mažėja ir taip jau ribota partijų konkurencija ir pereinama prie visiškai autoritarinio valdymo; griežtai smerkia politiškai surežisuotą išrinkto partijos CHP pirmininko Özgüro Özelo ir partijos vadovybės nušalinimą iš pareigų po teismo sprendimo, kuriuo 2023 m. partijos CHP kongresas paskelbtas negaliojančiu ir nuspręsta grąžinti buvusią partijos vadovybę; ragina Turkijos vyriausybę nutraukti šią piktnaudžiavimo taktiką, nes ji – sunkus išpuolis prieš demokratinį pliuralizmą, teisinę valstybę ir suverenią partijos narių ir rinkėjų valią Turkijoje; mano, kad šis atvejis yra naujausias platesnio pobūdžio represijų prieš opoziciją pavyzdys, nes teismų sistema pasinaudojama kaip ginklu siekiant pašalinti potencialius konkurentus būsimuose rinkimuose, taigi taip toliau Turkijoje tvirtinama visiškai autoritarinė sistema; ragina Komisiją ir valstybes nares, keičiantis informacija su Turkijos vyriausybe, viešai ir privačiai pasmerkti partijos CHP vadovybės veiklos sustabdymą ir konstruktyviau bendradarbiauti su opozicinėmis partijomis Turkijoje; yra susirūpinęs dėl užsitęsusios vidaus krizės pagrindinėje opozicinėje partijoje rizikos, jei nebus greitai sušauktas kongresas, kuriame partijos nariai galėtų demokratiškai nuspręsti dėl savo vadovybės;

13. pakartoja, kad griežtai smerkia tebesitęsiantį Stambulo miesto savivaldybės mero Ekremo İmamoğlu, priklausančio partijai CHP, sulaikymą ir jo pašalinimą iš pareigų, nes tai tapo didžiule politine byla, apimančia daugiau nei 400 atsakovų, įskaitant rajonų merus ir pareigūnus, iš kurių 105 asmenims šiuo metu taikomas kardomasis kalinimas; griežtai atmeta 2026 m. gegužės 21 d. Ankaros apygardos teismo sprendimą panaikinti 38-ojo eilinio ir 21-ojo neeilinio CHP konvento sprendimą ir vėl paskirti buvusį CHP vadovą Kemalą Kılıçdaroğlu vietoj dabartinio vadovo Özgüro Özelio; mano, kad šis sprendimas yra akivaizdus valstybės kišimosi į didžiausios opozicinės partijos vidaus reikalus pavyzdys; be to, smerkia tai, kad 2026 m. balandžio 4 d. kartu su keliais CHP nariais buvo suimtas išrinktas opozicijos meras Mustafa Bozbey dėl, kaip pranešama, melagingų kaltinimų korupcija ir kyšininkavimu; mano, kad šie pokyčiai yra dar vienas įrodymas, kad Turkijoje vietos lygmeniu vyksta sisteminė demokratinio valdymo ir politinio pliuralizmo erozija; palankiai vertina neseniai įvykusius ES merų ir miestų atstovų bei Europos regionų komiteto narių vizitus į Turkiją, taip išreiškiant solidarumą su atsakovais ir paramą jiems; pritaria jų raginimui gerbti savivaldybių laisves; yra labai susirūpinęs dėl to, kad buvo priimtas beveik 4 000 puslapių kaltinamasis aktas, parengtas vadovaujant liūdnai pagarsėjusiam buvusiam Stambulo vyriausiajam prokurorui Akınui Gürlekui, kuriame E. İmamoğlu kaltinamas vadovavimu didžiuliam nusikalstamam tinklui ir 142 nusikalstamų veikų padarymu ir už tai jam gali būti skirta iki 2 430 metų laisvės atėmimo bausmė; palankiai vertina svarbų EŽTT sprendimą priimti E. İmamoğlu prašymą dėl įtariamo neteisėto sulaikymo pagal vadinamųjų prioritetinių bylų procedūrą; smerkia ilgalaikį dabartinio partijos CHP kandidato į prezidentus Ekremo İmamoğlu

persekiojimą, pasitelkiant dešimtis tyrimų, besidubliuojančių teismo bylų ir savavališkų administracinių sprendimų, įskaitant dar vieną neseniai pateiktą kaltinamąjį aktą dėl vadinamojo politinio šnipinėjimo ir neteisėtą bei politiškai motyvuotą jo universiteto diplomo, kuris yra būtina sąlyga, kad jis atitiktų reikalavimams būti Turkijos prezidentu, panaikinimą; apgailestauja dėl 2026 m. sausio 23 d. Stambulo 5-ojo administracinio teismo sprendimo atmesti E. İmamoğlu prašymą panaikinti sprendimą dėl diplomo panaikinimo; yra labai susirūpinęs dėl stulbinančio skaičiaus Turkijos Didžiosios Nacionalinės Asamblėjos pradėtų vykdyti procedūrų siekiant panaikinti dabartinių parlamento narių imunitetą, nes jos didžiąja dalimi susijusios su opozicinių partijų nariais; pabrėžia, kad šie veiksmai kenkia perspektyvai užmegzti tvirtesnę ir visapusiškesnę ES ir Turkijos partnerystę bei apskritai pagerinti santykius; ragina visus Turkijos politinius veikėjus rimtai įsipareigoti stiprinti Turkijos Didžiąją Nacionalinę Asamblėją kaip pliuralistinę instituciją, spręsti Turkijos visuomenei kylančias problemas ir kurti pagrindą demokratinei ateičiai;

14. yra labai susirūpinęs dėl toliau blogėjančios vietos demokratijos padėties Turkijoje; griežtai smerkia tai, kad buvo atleisti iš pareigų ir suimti mažiausiai 39 išrinkti merai, priklausantys opozicijos partijoms, ir dešimtys vietos pareigūnų, taip pat tai, kad 13 merų pakeisti vyriausybės paskirtais patikėtiniais, dažnai remiantis pernelyg plačiu ir savavališku Turkijos kovos su terorizmu teisės aktų taikymu arba neišsamiais kaltinimais korupcija; dar kartą pareiškia, kad laiko šią ilgalaikę patikėtinių skyrimo praktiką akivaizdžiu išpuoliu prieš svarbiausius vietos demokratijos principus; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti ir atšaukti represijas prieš opozicijos savivaldybes (įskaitant selektyvų finansinio turto areštą) ir gerbti rinkėjų teises balsuoti už savo pasirinktus atstovus laikantis Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso bei Venecijos komisijos rekomendacijų; yra labai susirūpinęs dėl neseniai vykdytos teisinės reformos, pagal kurią reikalaujama, kad vietos valdžios institucijos, su jomis susiję subjektai ir savivaldybių kontroliuojamos įmonės, prieš steigdamos įmones ar kooperatyvus ir priimdamos kitus strateginius finansinius sprendimus, gautų prezidento pritarimą, taigi taip gerokai išplečiama centrinė vykdomoji vietos ekonominių sprendimų priėmimo priežiūra ir dar apribojamas mažėjantis vietos valdžios institucijų savarankiškumas; pabrėžia, kad vietos demokratijos ardymas smarkiai silpnina valstybės gebėjimus, ypač paslaugų teikimo, reagavimo į krizes (pvz., žemės drebėjimų) ir socialinių paslaugų pabėgėliams bei pažeidžiamoms grupėms srityse, ir dėl to kelia grėsmę žmonių saugumui;

15. smerkia advokatų persekiojimą ir išpuolius prieš juos dėl jų profesinės veiklos, kaip rodo tebevykstantis Mehmeto Pehlivano (Ekremo İmamoğlu advokato) kalinimas arba neseniai paskelbtas 11 metų laisvės atėmimo nuosprendis Ramazanui Demirui (Selahattino Demirtašo advokatui); laiko šiuos ir kitus veiksmus prieš advokatus

nepriimtinu kišimusi į teisę į gynybą ir teisininko profesiją, kuri yra vienas iš pagrindinių veikiančios teismų sistemos ir teisinės valstybės elementų; palankiai vertina tai, kad 26-asis Stambulo sunkių nusikaltimų bylų teismas išteisino Stambulo advokatų asociacijos pirmininką ir 10 vykdomojo komiteto narių, kuriems buvo pateikti su terorizmu susiję kaltinimai, tačiau pabrėžia, kad ši baudžiamoji byla apskritai neturėjo būti iškelta; ragina Turkijos valdžios institucijas įgyvendinti advokatų nepriklausomumo, saugumo ir savarankiškumo apsaugos priemones ir užtikrinti, kad advokatai ir jų profesinės organizacijos nebūtų persekiojami ar nepatirtų kitokio netinkamo spaudimo vien dėl to, kad vykdo savo teisėtas funkcijas, taip užtikrinant, kad advokatų teisės būtų suderintos su Europos Tarybos standartais;

16. toliau smerkia vykstantį ir stiprėjantį žurnalistų ir nepriklausomos žiniasklaidos baudžiamąjį persekiojimą, cenzūrą ir priekabiavimą prie jų, atimant iš jų laisvę vykdyti savo profesines pareigas ir informuoti visuomenę, nes tai yra labai svarbu siekiant užtikrinti demokratinės visuomenės veikimą; yra labai susirūpinęs dėl pranešimų, kad iki 90 proc. šalies žiniasklaidos šiuo metu yra provyriausybinė arba kontroliuojama vyriausybės žiniasklaida; atsižvelgdamas į tai, labai apgailestauja dėl to, kad Turkijos vyriausybė perėmė transliuotoją TELE1 – vieną iš nedaugelio likusių kritiškai nusiteikusių transliuotojų, kurį dabar valdo patikėtinis, ir mano, kad tai yra apgalvotas išpuolis prieš žiniasklaidos laisvę; smerkia tai, kad persekiojami nepriklausomi žurnalistai, kurie 2025 m. vis dažniau buvo suimami ir sulaikomi, dažniausiai apkaltinant „naryste teroristinėje organizacijoje“, „prezidento įžeidimu“ arba tariamu Susirinkimų ir demonstracijų įstatymo pažeidimu; su dideliu susirūpinimu stebi, be kita ko, transliuotojo „Deutsche Welle“ žurnalisto Alicano Uludağo atvejį, jis buvo areštuotas dėl daugiau nei prieš metus socialiniuose tinkluose paskelbtų įrašų, daugiau nei 90 dienų laikomas griežčiausiojo režimo kalėjime ir neseniai buvo paleistas, nors kaltinimai jam nebuvo panaikinti ir rugsėjo mėn. jo teismo procesas bus pratęstas, transliuotojo TELE1 vyriausiojo redaktoriaus Merdano Yanardağo atvejį, šiuo metu jis kalinamas dėl kaltinimų šnipinėjimu, platformos „Medyascope“ žurnalisto Furkano Karabay atvejį, jis pastaruosius trejus metus buvo ne kartą suimtas ir jam neseniai pritaikytas dviejų mėnesių namų areštas, televizijos vedėjos Sedef Kabaș atvejį, jai dabar iškelta dar viena byla dėl jos įrašų socialinėje žiniasklaidoje, patyrusio žurnalisto Fatiho Altayli atvejį, jis neseniai paleistas laukiant apeliacinio skundo dėl daugiau nei 4 metų laisvės atėmimo bausmės už absurdiškus kaltinimus dėl fizinio grasinimo Turkijos prezidentui, dienraščio „BirGün“ žurnalisto İsmailo Arı atvejį, jis neseniai buvo sulaikytas už tiriamąjį darbą dėl tariamų kaltinimų dezinformacija ir Švedijos žurnalisto Joakimo Medino atvejį; ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus neteisėtai įkalintus žurnalistus; griežtai smerkia tai, kad Aukščiausiąja radijo ir televizijos taryba, kuri turėtų būti nepriklausoma, naudojamasi kaip priemone siekiant dar labiau slopinti nepriklausomą žiniasklaidą

taikant finansines ir transliavimo sankcijas, kurios daugiausia skiriamos kritiškai nusiteikusioms žiniasklaidos priemonėms; apgailestauja dėl daugybės sistemingų veiksmų prieš žodžio laisvę internete, įskaitant nuolatinius interneto prieigos apribojimus, pralaidumo ribojimą, transliavimo draudimus, socialinių tinklų paskyrų, interneto svetainių ir tūkstančių naujienų straipsnių blokavimą, kartu prašant pašalinti turinį – tai veiksmai, kuriais siekiama nutildyti žurnalistus ir paprastus piliečius, dažnai remiantis nacionaliniu saugumu ir viešąja tvarka; smerkia tai, kad Turkijos valdžios institucijos naudojasi teisinėmis nuostatomis kaip priemone siekdamos apriboti žurnalistų darbą ir daryti jiems tikslinį spaudimą; ragina Turkijos valdžios institucijas nedelsiant užtikrinti žodžio laisvės ir žiniasklaidos laisvės apsaugą bei garantuoti, kad nė vienam asmeniui nebūtų atimta laisvė vien dėl to, kad jis taikiai naudojasi savo pagrindinėmis teisėmis, laikantis Turkijos tarptautinių žmogaus teisių įsipareigojimų;

17. tebėra susirūpinęs dėl susirinkimų draudimų, dažnai grindžiamų nepagrįstais motyvais, ir dėl pernelyg didelio jėgos naudojimo prieš taikius demonstrantus; pabrėžia, kad tokia praktika prieštarauja Turkijos Konstitucijos 34 straipsnyje įtvirtintoms taikių susirinkimų teisės garantijoms ir toliau neatitinka tarptautinių žmogaus teisių standartų; yra ypač susirūpinęs dėl šių asmens laisvių pažeidimų poveikio studentų judėjimui ir dėl to, kad, kaip atrodo, siekiant apriboti jaunimo dalyvavimą viešojoje erdvėje, taikomos įvairios represinės priemonės, įskaitant savavališkus sulaikymus, drausminius tyrimus, stipendijų sumažinimą, iškeldinimą iš bendrabučių, žiniasklaidos cenzūrą ir fizinį smurtą; apgailestauja dėl to, kad didelis skaičius asmenų buvo sulaikyti arba jiems buvo taikomos teisminės priežiūros priemonės dėl jų narystės pilietinės visuomenės organizacijose ir advokatų rūmuose arba dalyvavimo demonstracijose, ypač tose, kurios vyko po Stambulo mero Ekremo İmamoğlu arešto ir sulaikymo, taip pat protestuose, susijusiuose su gegužės 1-ąja ir moterų bei LGBTI+ asmenų teisėmis; pripažįsta kai kuriuos teigiamus žingsnius, įskaitant kai kuriuos išteisinamuosius nuosprendžius, tačiau primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas užtikrinti susirinkimų ir protestų laisvę be nepagrįstų apribojimų;

18. nurodo, kad vis labiau yra susirūpinęs dėl to, kaip Turkijos valdžios institucijos visose visuomenės srityse diegia religiniu požiūriu grindžiamą regresinę moralinę darbotvarkę, kuri akivaizdžiai prieštarauja Turkijos Respublikos pasaulietiniams pagrindams, įtvirtintiems jos Konstitucijoje; pažymi, kad šį vis didėjantį poslinkį, kurį skatina valdančioji koalicija, galima pastebėti teisės aktuose, politiniame diskurse, švietime, kultūriniame gyvenime ir žiniasklaidoje, o tai kelia rimtų klausimų dėl sekuliarizmo, pliuralizmo ir pagrindinių laisvių erozijos; yra susirūpinęs dėl Turkijos vyriausybės sprendimo iškelti bylą 168 asmenims, pasirašiusiems deklaraciją „Kartu giname sekuliarizmą“ , tarp kurių yra žurnalistų, menininkų ir akademinės bendruomenės atstovų;

19. tebėra labai susirūpinęs dėl akademinės laisvės ir institucijų nepriklausomumo padėties, kurią iliustruoja blogėjanti situacija Boğaziçi universitete nuo 2021 m., kai Turkijos prezidento sprendimu buvo paskirtas jo rektorius; mano, kad šis patikėtinių modelio taikymas akademinėms institucijoms, kuris turėjo akivaizdžiai neigiamą poveikį akademiniam gyvenimui ir institucijos veiklai, yra dar vienas nukrypimas nuo ES akademinės laisvės standartų, atspindintis vyriausybės bandymus griežčiau kontroliuoti bet kokią galimo nepritarimo erdvę; ragina Turkijos valdžios institucijas užtikrinti demokratinį valdymą ir autonomiją šalies universitetuose ir nutraukti represijas prieš studentus, vykdomas ribojant jų asociacijų ir saviraiškos laisvę ir jų teisę visapusiškai ir laisvai dalyvauti akademiniame gyvenime; reiškia susirūpinimą dėl Bilgi universiteto, nes jis buvo staiga uždarytas 2026 m. gegužės 22 d. prezidento dekretu ir vėl atidarytas po trijų dienų po didelio visuomenės pasipriešinimo ir plačiai paplitusių studentų ir akademikų protestų, ir tai yra dar vienas grėsmių akademinei laisvei, instituciniam savarankiškumui ir valstybės kišimosi į aukštąjį mokslą pavyzdys;

20. tebėra labai susirūpinęs dėl moterų teisių, visų pirma dėl aukšto smurto dėl lyties lygio ir didelio moterų žudymo dėl lyties atvejų skaičiaus Turkijoje; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas tobulinti teisės aktų sistemą ir jos įgyvendinimą, be kita ko, visapusiškai taikant Apsaugos įstatymą Nr. 6284, kad būtų veiksmingai kovojama su visų formų smurtu prieš moteris ir su vadinamuoju žudymu dėl garbės, užtikrinti veiksmingesnius apsaugos mechanizmus ir nutraukti nuolatinę nebaudžiamumo politiką, patraukiant smurtautojus atsakomybėn; apgailestauja, kad, nors 2025-ieji buvo paskelbti Šeimos metais, Turkijos vyriausybė pasirinko itin ideologinį ir regresinį požiūrį, pagal kurį lyčių lygybė vertinama kaip grėsmė, dar labiau mažinamas moterų matomumas viešojoje erdvėje, o smurtas prieš moteris ir mergaites dažnai traktuojamas kaip privatus šeimos reikalas, o tai prisideda prie nebaudžiamumo; pakartoja, jog griežtai smerkia tai, kad prezidento dekretu Turkija pasitraukė iš Stambulo konvencijos, ir pakartoja savo raginimą atšaukti šį sprendimą ir iš naujo ją ratifikuoti; yra susirūpinęs dėl to, kad moterų teisėmis besirūpinančios pilietinės visuomenės organizacijos ir toliau patiria vis didesnį spaudimą, įskaitant sistemingą administracinį priekabiavimą ir teisminį persekiojimą; primygtinai ragina Turkijos vyriausybę spręsti nuolatinę lyčių nelygybės ekonominiame gyvenime problemą, nes Turkija pasižymi vienu iš žemiausių moterų dalyvavimo darbo rinkoje rodiklių tarp EBPO šalių, taip pat spręsti nuolatinę moterų dalyvavimo sprendimų priėmimo ir politikos formavimo procesuose problemą;

21. toliau smerkia Turkijoje vykdomus LGBTI+ asmenų pagrindinių teisių pažeidimus ir nepakankamą jų apsaugą, be kita ko, savavališkus kalinimus, nuolatinę neapykantos kalbą, neapykantos nusikaltimus, fizinius išpuolius ir diskriminacinę retoriką, taip pat

nuolatinį stereotipų formavimą ir stigmatizavimą žiniasklaidoje dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės; apgailestauja, kad, užuot sprendusios šią tebesitęsiančios diskriminacijos problemą, Turkijos valdžios institucijos netgi sustiprino savo represijas, pasinaudodamos Šeimos metų iniciatyva kaip pretekstu konkrečiai nukreipti veiksmus prieš LGBTI+ bendruomenę ir jos teises; yra labai susirūpinęs dėl keleto per pastaruosius metus nutekėjusių įstatymo projektų, kuriuose, be kita ko, pirmą kartą Turkijos Respublikos istorijoje buvo numatyta kriminalizuoti bet kokią LGBTI+ asmenų tapatybės išraišką ir abipusiu sutarimu grindžiamus tos pačios lyties asmenų seksualinius veiksmus; ragina Turkijos valdžios institucijas susilaikyti nuo bet kokių Turkijos baudžiamojo kodekso reformų, kurios prieštarautų Turkijos tarptautiniams įsipareigojimams, įskaitant įsipareigojimus pagal EŽTK; labai apgailestauja, kad 2025 m. Turkijos vyriausybė toliau draudė „Kuir fest“ ir „Pride“ eitynes Stambule bei kitose vietovėse, taip pat dėl daugelį kitų kovai su homofobija skirtų veiklų, kartu išduodama oficialius leidimus prieš LGBTI+ asmenis nukreiptiems mitingams ir demonstracijoms, skatinantiems atskirtį ir diskriminaciją; apgailestauja dėl to, kad, esant sustiprėjusiam pilietinės visuomenės organizacijų, dirbančių su LGBTI+ asmenų klausimais, persekiojimui, teismo sprendimu uždaryta Izmyre įsikūrusi asociacija „Genç LGBTI+“, remiantis „nepadorumo“ kaltinimais, kurie vis dažniau nukreipiami prieš aktyvistus ir menininkus, įskaitant Turkijos popdainininką Mabel Matiz; palankiai vertina 2026 m. vasario 23 d. Ankaros teismo sprendimą išteisinti žmogaus teisių gynėją ir LGBTI+ aktyvistą Enesą Hocaoğulları panaikinant visus kaltinimus; apgailestauja dėl nepagrįsto jo baudžiamojo persekiojimo, įskaitant 35 dienų kardomąjį kalinimą už naudojimąsi žodžio laisve 2025 m. kovo mėn. vykusioje Europos Tarybos konferencijoje;

22. dar kartą ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę užsienio reikalams ir saugumo politikai, atsižvelgiant į pirmiau aprašytą smarkiai blogėjančią demokratijos padėtį, apsvarstyti galimybę taikyti ribojamąsias priemones pagal ES visuotinį sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą, įskaitant turto ES areštą, prieš Turkijos pareigūnus, atsakingus už šiurkščius ir tyčinius žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių pažeidimus, įskaitant tuos pareigūnus, kurie atlieka patikėtinio vaidmenį, ir tuos, kurie juos skiria, arba tuos, kurie yra pagrindiniai valstybės represinio aparato veikėjai, pavyzdžiui, buvusį Stambulo vyriausiąjį prokurorą Akıną Gürleką; yra pasibaisėjęs dėl to, kad jis neseniai paaukštintas į teisingumo ministro pareigas, o tai rodo, kad per visą savo karjerą jis visada buvo politinis veikėjas, vykdantis politinę darbotvarkę; reiškia tvirtą solidarumą su Turkijos pilietine visuomene, žmogaus teisių, moterų ir LGBTI+ organizacijomis, jaunimo iniciatyvomis, profesinėmis organizacijomis, advokatų rūmais ir profesinėmis sąjungomis; pakartoja savo nuomonę, kad ES finansinė ir techninė parama turėtų ir toliau būti skiriama šioms grupėms ir turėtų būti didinama;

23. smerkia pranešimus apie tarpvalstybines represijas, nukreiptas prieš užsienyje gyvenančius Turkijos piliečius, įskaitant bauginimą, priverstinį grąžinimą ir piktnaudžiavimą tarptautinio bendradarbiavimo mechanizmais; smerkia Turkijos veiklą, kuria buvo kenkiama Europos socialinei sanglaudai, saugumui ir demokratiniams procesams, įskaitant kišimąsi į valstybių narių vidaus reikalus per diasporos bendruomenes ir tai, kad ji naudoja savo valstybinę agentūrą „Anadolu“ kaip propagandos organą; vis dar yra susirūpinęs dėl to, kad rasistinis ekstremistinis judėjimas „Ülkü Ocakları“ (taip pat žinomas kaip „Pilkieji vilkai“), kuris yra glaudžiai susijęs su valdančiosios koalicijos Nacionalistinio judėjimo partija (MHP), plinta ne tik pačioje Turkijoje, bet ir ES valstybėse narėse; ragina ES ir jos valstybes nares išnagrinėti galimybę uždrausti jo asociacijas ES šalyse; smerkia Turkijos valdžios institucijų politiką teikti politinę, finansinę, žiniasklaidos ir logistinę paramą su Musulmonų brolija susijusiems judėjimams, tinklams, asociacijoms, labdaros organizacijoms ir švietimo įstaigoms, veikiančioms kelių ES valstybių narių teritorijoje ir ES kaimyninėse šalyse, kuria jiems sudaromos sąlygos vykdyti veiklą, susijusią su ideologine įtaka, finansavimu ir verbavimu; ragina Turkiją nutraukti visų formų paramą šioms organizacijoms;

24. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad nepagerėjo sunki padėtis Turkijos kalėjimuose dėl didelio jų perpildymo ir prastų gyvenimo sąlygų, – pranešimuose, be kita ko, parengtuose Europos Tarybos, kalbama apie plačiai paplitusį kankinimą ir netinkamą elgesį, o galimybės patenkinti pagrindinius poreikius, pavyzdžiui, higienos ir sveikatos priežiūros bei informacijos, yra labai ribotos; atkreipia dėmesį į pranešimus apie nėščias moteris, kurioms taikomas kardomasis kalinimas, įskaitant kalinimo įstaigose vykusio gimdymo atvejus; primygtinai ragina Turkiją teikti pirmenybę su laisvės atėmimu nesusijusioms bausmėms nėščių moterų atžvilgiu ir užtikrinti visapusišką JT Bankoko taisyklių dėl kalinčių moterų įgyvendinimą; yra ypač susirūpinęs dėl nepilnamečių, vyresnio amžiaus ir sunkiai sergančių kalinių kalinimo sąlygų, kurios, kaip pranešama, neatitinka Europos Tarybos Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą nustatytų standartų; atkreipia dėmesį į neseniai įvykdytas kalinimo įstatymo reformas, kuriomis sudarytos sąlygos tūkstančius kalinių paleisti nesuėjus terminui arba lygtinai; ragina Turkijos valdžios institucijas vengti bet kokio politiškai motyvuoto diskriminacinio šių reformų įgyvendinimo ir teikti pirmenybę pažeidžiamų kalinių, įskaitant vyresnio amžiaus žmones, sergančiuosius, asmenis su negalia ir motinas su vaikais, paleidimui; ragina Turkijos valdžios institucijas reformuoti savo kalėjimų politiką, siekiant spręsti nepakankamų teisinių garantijų, skirtų užkirsti kelią kankinimui ir netinkamam elgesiui, problemą ir geriau reaguoti į pranešimus apie kankinimus, netinkamą elgesį ir prievartą; yra susirūpinęs dėl vietos žmogaus teisių organizacijų pranešimų, kuriuose įspėjama apie nuo 2016 m. vėl padidėjusį priverstinių dingimų skaičių;

25. giria Turkijos valdžios institucijas ir politines partijas už jų pastangas, susijusias su vykdoma iniciatyva „Turkija be teroro“, kuria sudarytos sąlygos reikšmingiems laimėjimams, pavyzdžiui, paskelbtam teroristinės organizacijos, Kurdistano darbininkų partijos (PKK), išformavimui; vis dėlto apgailestauja, kad Turkijos vyriausybė laiku nesiėmė ryžtingų veiksmų – jos vilkinimo taktika ir požiūris į tolesnius proceso etapus padarė ją trapesnę ir pažeidžiamesnę išorės įvykių atžvilgiu ir tuo pačiu sudarė sąlygas tolesnei poliarizacijai; pabrėžia, jog būtina užkirsti kelią tam, kad plačiai taikomi kovos su terorizmu teisės aktai būtų naudojami teisėtai politinei veiklai, taikiems protestams, pilietinės visuomenės veiklai ir nepriklausomai žiniasklaidai riboti; apgailestauja dėl to, kad šią iniciatyvą lydi represijų ir demokratinės vietos valdžios ribojimo atmosfera; apgailestauja dėl nuolatinių politinių represijų, teisminio priekabiavimo ir kultūrinių bei kalbinių teisių apribojimų, su kuriais susiduria kurdų piliečiai, nes tai kenkia demokratijos principams ir socialinei sanglaudai; atkreipia dėmesį į GNAT sudarytos Nacionalinio solidarumo, brolystės ir demokratijos komisijos galutinę ataskaitą; išreiškia viltį, kad šiame procese, kuriame svarbus vaidmuo tenka Turkijos parlamentui, toliau bus daroma pažanga, kol bus pasiektas taikus ir tvarus kurdų klausimo politinių, socialinių, demokratinių ir saugumo aspektų sprendimas ir įgyvendintos kurdų teisėms skirtos teisėkūros reformos, užtikrinant skirtingų Turkijos visuomenės grupių susitaikymą; pabrėžia, kad šis procesas turėtų būti galimybė spręsti ilgalaikes žmogaus teisių problemas ir sustiprinti demokratines institucijas; ragina visus suinteresuotuosius subjektus, ypač Turkijos vyriausybę, visapusiškai pasinaudoti šiuo procesu siekiant pažangos vykdant reformas ir sustiprinti žmogaus teisių apsaugą, suderinant kovos su terorizmu, kuri tebėra svarbi bendradarbiavimo su ES sritis, ir kitus teisės aktus bei jų įgyvendinimą su ES ir Europos Tarybos žmogaus teisių standartais, atsisakant pastarąjį dešimtmetį vyravusio saugumo prioritetu grindžiamo požiūrio; laiko prieštaringais ir nerimą keliančiais ženklais kai kuriuos pastarojo meto įvykius, pavyzdžiui, patikėtinių sistemos veiklos tęsimą arba naujus nuosprendžius Selahattinui Demirtaşui, jo advokatui Ramazanui Demirui ir Stambulo Esenjurto rajono merui Ahmetui Özerui, kuris buvo nuteistas daugiau nei 6 metams kalėti už „narystę teroristinėje organizacijoje“ dėl savo vaidmens jo partijos CHP ir partijos DEM neoficialiame politiniame aljanse 2024 m. vietos rinkimuose;

26. ragina Turkijos valdžios institucijas sukurti institucinę struktūrą, kuri būtų neatskiriama bet kokio ilgalaikio taikos proceso dalis, siekiant spręsti priverstinių dingimų, priverstinio perkėlimo ir kitų sunkių žmogaus teisių pažeidimų, padarytų dėl dešimtmečius trukusio konflikto dėl kurdų klausimo, problemas; primygtinai ragina sukurti pliuralistinius stebėsenos mechanizmus ir prasmingai įtraukti žmogaus teisių organizacijas bei pilietinės visuomenės veikėjus, be kita ko, įgyvendinant Nacionalinio solidarumo, brolystės ir demokratijos komisijos rekomendacijas;

27. pripažįsta, kad Turkija iš esmės užtikrina pakankamas teisines garantijas religijos ar tikėjimo laisvei ir kad šalyje iš esmės gerbiama religinių apeigų laisvė; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas pašalinti likusius trūkumus, susijusius su etninių ir religinių mažumų teisių apsauga, visų pirma su jų teisiniu subjektiškumu, nepakankama mažumų kalbų apsauga ir skatinimu, ribotomis galimybėmis gauti paramą mokykliniam ugdymui, dvasininkų mokymo, skyrimo ir įpėdinystės apribojimais, ribotomis galimybėmis naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir viešąja reklama mažumų kalbomis, taip pat nuolatiniais sunkumais naudojantis nuosavybės teisėmis; ragina Turkiją įgyvendinti Venecijos komisijos rekomendacijas, Europos Tarybos rezoliucijas ir visus atitinkamus EŽTT sprendimus šiuo klausimu, be kita ko, dėl graikų ortodoksų populiacijos Gekčeados (Imrozo) ir Bozdžaados (Tenedo) salose; susirūpinęs pažymi, kad įvairių konfesijų, įskaitant ne musulmonų ir alevitų bendruomenes, atstovai ir toliau susiduria su biurokratinėmis kliūtimis bandydami įregistruoti religinių apeigų vietas; ragina Turkiją priimti ilgai lauktą reglamentą dėl ne musulmoniškų mažumų fondų, kontroliuojančių bendruomenės ligonines, valdybos narių rinkimų; pakartoja savo raginimą Turkijai gerbti ekumeninio patriarchato svarbą krikščionims ortodoksams visame pasaulyje ir pripažinti jo teisinį subjektiškumą bei viešai naudoti ekleziastinį titulą „ekumeninis patriarchas“, laikantis atitinkamos Venecijos komisijos rekomendacijos; ragina Turkiją visapusiškai gerbti ir saugoti išskirtinę visuotinę Šventosios Išminties katedros ir Choros muziejaus, įtrauktų į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą, vertę; susirūpinęs pažymi, kad Turkija vis dar neįgyvendino dviejų, 2021 m. ir 2023 m., UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sprendimų, susijusių su jos pareigomis imtis konkrečių priemonių šiems paminklams apsaugoti; apgailestauja dėl nepakankamos Panagijos Sumelos vienuolyno, kurį buvo pasiūlyta įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo paminklų sąrašą, apsaugos; reiškia didelį susirūpinimą dėl vandalizmo ir niokojimo aktų, kurių taikiniu yra mažumų religinių apeigų vietos; griežtai smerkia nuolatinius neapykantos išpuolius prieš alevitų, krikščionių ir žydų mažumas; ragina Turkijos valdžios institucijas veiksmingai ištirti ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn asmenis, atsakingus už neapykantos nusikaltimus, įskaitant neapykantos kalbą, ir visų formų mažumų diskriminaciją, ir užtikrinti, kad žiniasklaidos reguliavimo institucijos taikytų standartus, draudžiančius kurstymą ir neapykantos kalbą, kurie nukreipti, be kita ko, prieš religines bendruomenes, visų pirma alevitų, krikščionių ir žydų bendruomenes; palankiai vertina tai, kad numatyta vėl atidaryti nuo 1971 m. uždarytą Chalkės seminariją, – tai svarbus teigiamas žingsnis pripažįstant religines ir mažumų teises, ir ragina panaikinti visas kliūtis, trukdančias jai tinkamai veikti; apgailestauja dėl pastaraisiais metais taikytų administracinių priemonių, pavyzdžiui, kodų N-82 ir G-87, šimtams užsienio krikščionių pastorių, misionierių ir jų šeimos narių, kuriais jie be įrodymų, teismo ar veiksmingų apeliacijos priemonių buvo pripažinti grėsme nacionaliniam saugumui, o tai lėmė jų deportaciją iš Turkijos arba atsisakymą leisti jiems vėl atvykti į šalį; primygtinai ragina

Turkijos vyriausybę imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrinta visiška religijos laisvė ir nediskriminavimas, laikantis JT nuostatų bei ES *acquis* ir principų; ragina Turkiją susilaikyti nuo bet kokių pareiškimų ar veiksmų, kurie galėtų būti interpretuojami kaip kišimasis į ES valstybių narių vidaus reikalus, susijusius su musulmonų mažumos padėtimi Vakarų Trakijoje, atsižvelgiant į atitinkamus EŽTT sprendimus;

Socialinės ir ekonominės bei tvarumo reformos

28. palankiai vertina Turkijos valdžios institucijų vykdomą makroekonominio stabilizavimo ir reformų programą ir jų įsipareigojimą mažinti infliaciją, kartu saugant ekonomikos augimą, dėl ko sumažėjo infliacija ir padidėjo pasitikėjimas Turkijos lira, kaip patvirtino ir neseniai Turkijoje vykusios konsultacijos su darbuotojais pagal TVF sutarties IV straipsnį; pažymi, kad, nepaisant šių pastangų, ekonominė padėtis tebėra trapi ir nepastovi, o netradicinės pinigų politikos rezultatai vis dar daro poveikį pragyvenimo išlaidoms; pažymi, kad, siekiant išlaikyti šią kryptį reikės vykdyti griežtą pinigų politiką ir atsargią fiskalinę politiką, todėl turėtų būti imtasi priemonių labiausiai pažeidžiamiems asmenims, ypač pensininkams, apsaugoti;

29. pažymi, kad nuolatinis teisinės valstybės ir teisinio tikrumo silpnėjimas neišvengiamai turės neigiamą poveikį investuotojų pasitikėjimui ir ekonomikai; pabrėžia, kad tvariam ekonomikos vystymuisi reikalingos stiprios demokratinės institucijos, teisinė valstybė, teisinis tikrumas ir pagarba pagrindinėms teisėms; pabrėžia didžiulį finansinį poveikį, kurį gali turėti neteisėti valdžios institucijų veiksmai, kaip rodo 2025 m. kovo mėn. įvykęs Stambulo mero areštas, dėl kurio kilo finansinė sumaištis ir didelis kapitalo išvežimas, o atitinkamos institucijos buvo priverstos imtis ypatingų priemonių, siekdamos sustabdyti liros nuvertėjimą, atkurti investuotojų pasitikėjimą ir išsaugoti finansinį stabilumą, tačiau tai kainavo žymų oficialiųjų atsargų sumažėjimą; yra susirūpinęs dėl plačiai naudojamų ypatingų įgaliojimų, suteiktų Taupymo indėlių draudimo fondui (TMSF), kuris perėmė šimtus privačių įmonių, įskaitant didelius konglomeratus ir žiniasklaidos įmones, pvz., TELE1, ir paskyrė į jas patikėtinius, taip paversdamas TMSF vienu iš didžiausių šalies verslo subjektų; pažymi, kad talentingų žmonių išvykimas iš Turkijos dėl susirūpinimo teisinės valstybės ir pagrindinių laisvių padėtimi gali turėti dar didesnį neigiamą poveikį ekonominei ir socialinei padėčiai;

30. pripažįsta, kad Turkijos vyriausybė neseniai Eskišechyro ile atrado didelius retųjų žemių elementų išteklius, dėl kurių Turkija galėtų tapti svarbia strateginės pasaulinės rinkos dalyve; pabrėžia šio atradimo potencialą prisidėti prie pasaulinių retųjų žemių elementų tiekimo grandinių įvairinimo ir atsparumo, taip pat su juo susijusius didelius iššūkius, įskaitant galimybę naudotis pažangiomis gavybos ir

apdorojimo technologijomis ir būtinybę užtikrinti aukštus aplinkos apsaugos ir tvaraus išteklių valdymo standartus;

31. ragina Turkijos valdžios institucijas įgyvendinti Turkijos tarptautinius įsipareigojimus, susijusius su kova su korupcija, visų pirma Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją ir atitinkamas Europos Tarybos konvencijas, ir užtikrinti veiksmingą atsaką į GRECO pateiktas rekomendacijas, be kita ko, priimant reikiamus teisės aktus, – tai yra vienas iš likusių vizų režimo liberalizavimo kriterijų; pabrėžia, kad reikia didinti viešųjų pirkimų procedūrų, politinių partijų finansavimo, teismų, viešojo administravimo ir statybos sektoriaus, kurie tebėra ypač pažeidžiami korupcijos atžvilgiu, sąžiningumą; labai apgailestauja dėl to, kad pastaruoju metu valdžios institucijų pradėtos aukšto lygio korupcijos bylos buvo nukreiptos tik prieš opozicijos merus ir savivaldybes, o tai dar labiau mažina pasitikėjimą valdžios institucijų veiksmingumu ir tikra valia kovojant su korupcija; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas užtikrinti nešališkumą ir skaidrumą kovojant su korupcija; ragina Turkijos valdžios institucijas stiprinti kovą su klastojimu ir atkurti nuosavybės teisių režimą pagal tarptautinius standartus;

32. palankiai vertina tai, kad 2024 m. birželio mėn. Turkija buvo išbraukta iš Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) pilkojo sąrašo, nes padarė didelę pažangą tobulindama savo kovos su pinigų plovimu režimą ir kovodama su terorizmo finansavimu; ragina Turkiją labiau suderinti savo teisės aktus su ES *acquis* ir FATF rekomendacijomis, siekiant toliau stiprinti savo kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu sistemą, be kita ko, kiek tai susiję su pervedimų atsekamumu ir piktnaudžiavimo naujais mokėjimo ir kriptovaliutų kanalais neteisėtam finansavimui prevencija;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad vis dar nesprendžiamos kelios esminės su darbo rinka susijusios problemos, pvz., neoficialus užimtumas, vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas ir pajamų nelygybė; išlieka sunerimęs dėl mažos kolektyvinių derybų aprėpties ir rimtų kliūčių jungimuisi į profesines sąjungas privačiajame sektoriuje; mano, kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant stiprinti socialinio dialogo mechanizmus ir spręsti kylančias profesinės saugos problemas; primena, kad profesinių sąjungų laisvė ir socialinis dialogas yra labai svarbūs pliuralistinės visuomenės vystymuisi ir klestėjimui; ragina Turkijos valdžios institucijas pašalinti kliūtis, ribojančias teisę jungtis į profesines sąjungas ir vesti kolektyvines derybas, veiksmingai naudojant socialinio dialogo mechanizmus, ir pripažinti valstybės tarnautojų teisę streikuoti; apgailestauja dėl pasikartojančių profesinių sąjungų narių sulaikymo Turkijoje atvejų vien dėl to, kad jie vykdė savo pareigas; šiuo atžvilgiu smerkia tai, kad neseniai, 2026 m. kovo 15 d., buvo sulaikytas tekstilės sektoriaus profesinės sąjungos BİRTEK-SEN pirmininkas Mehmet Türkmen, ir atkreipia dėmesį į tai, kad 2025 m. jis taip pat buvo kalinamas daugiau kaip mėnesį; ragina nedelsiant jį paleisti ir nutraukti teisminį priekabiavimą prie jo;

34. atkreipia dėmesį į 2025 m. liepos mėn. įsigaliojusį naująjį Turkijos 2025 m. klimato teisės aktą ir palankiai vertina tai, kad į jį įtraukta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, tačiau pažymi, kad vis dar reikia tam tikrų patobulinimų, pavyzdžiui, dėl didžiausio leidimų skaičiaus; apgailestauja dėl to, kad Turkijos rezultatai klimato kaitos švelninimo srityje ir toliau labai prasti, ir ragina Ankarą parengti patikimą išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo teisinę sistemą; pabrėžia, kad Energetikos ir gamtos išteklių ministerijos planas išlaikyti subsidijas vietinei anglies gamybai ir elektros energijos gamybai, pasižyminčiai taršos anglies dioksidu intensyvumu, lėtina pažangą diegiant atsinaujinančiuosius energijos išteklius; ragina Turkijos vyriausybę, taip pat atsižvelgiant į tai, kad 2026 m. ji rengia 31-ąją JT klimato kaitos konferenciją, nuspręsti laipsniškai atsisakyti anglies ir anksčiau nei numatytais 2038 m. pasiekti savo didžiausią išmetamą CO_2 kiekį; ragina ES ir Turkijos valdžios institucijas stiprinti bendradarbiavimą žaliojo kurso srityje ir teikti jam pirmenybę, visų pirma kiek tai susiję su anglies dioksido apmokestinimu pagal pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą, spręsti Turkijos eksportuotojams daromo poveikio problemą ir remti pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo finansavimą bei tinklų modernizavimą, taip pat teisingos pertvarkos politiką;

35. yra susirūpinęs dėl gyvūnų gerovės vežant juos iš Turkijos Respublikos ir per ją; ragina laikytis tarptautinių standartų ir užkirsti kelią perpildymui ir karščio keliamam stresui; yra susirūpinęs dėl pranešimų apie benamių šunų ir kačių žudymą ir netinkamą elgesį su jais; ragina vykdyti jų populiacijos kontrolę laikantis tarptautinių standartų;

Regioninis bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai

36. toliau giria Turkiją už tai, kad ji priėmė apie 2,7 mln. pabėgėlių, įskaitant 2,3 mln. sirų, kuriems 2026 m. sausio mėn. suteikta laikinoji apsauga; atkreipia dėmesį į tai, kad pagal 2025 m. sausio mėn. agentūros FRONTEX ataskaitas neteisėta migracija prie Turkijos ir ES sienos absoliučiais skaičiais sumažėjo maždaug ketvirtadaliu; pakartoja, koks svarbus yra Turkijos bendradarbiavimas siekiant užtikrinti veiksmingą ir tvarkingą migracijos srautų valdymą; taip pat pažymi, kad nuo 2011 m. ES skyrė beveik 12,5 mlrd. EUR, siekdama padėti Turkijai remti pabėgėlius ir priimančiąsias bendruomenes; pritaria tam, kad būtų tęsiamas ES finansavimas siekiant toliau remti pabėgėlių Turkijoje sveikatos priežiūrą, švietimą, apsaugą ir integraciją; ragina ES ir valstybes nares išlaikyti ir, kai įmanoma, didinti finansinę paramą humanitarinei ir apsaugos erdvei Turkijoje, dedant daugiau pastangų remti Turkijos pilietinės visuomenės organizacijas ir pabėgėlių vadovaujamas organizacijas;

37. reiškia susirūpinimą dėl blogėjančios Sirijos pabėgėlių apsaugos aplinkos Turkijoje, įskaitant sveikatos draudimo sustabdymą, pabėgėlių stovyklų uždarymą be tinkamų alternatyvų ir tarptautinių

nevyriausybinių organizacijų ir JT teikiamų paslaugų apimties mažinimą; be to, tebėra susirūpinęs dėl mažumų grupių, pabėgėlių ir migrantų, kurie 2025 m. ir toliau susidūrė su diskriminacija, smurtu ir priverstiniu grąžinimu, padėties; pabrėžia, kad Turkija turi toliau saugoti Sirijos pabėgėlius, kol bus patenkintos jų grąžinimo sąlygos; ragina Turkijos valdžios institucijas atkurti keliones nuvykti ir pabūti arba lygiaverčius mechanizmus, kuriais suteikiama galimybė priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl grąžinimo; susirūpinęs pažymi, kad esama patikimų pranešimų apie žmogaus teisių pažeidimus ES finansuojamuose išsiuntimo centruose Turkijoje ir ragina Komisiją pradėti skaidrų ir nepriklausomą šio klausimo tyrimą; ragina Komisiją užtikrinti kuo didesnį skaidrumą ir tikslumą skiriant lėšas, taip pat užtikrinti, kad ES finansuojami projektai, ypač susiję su išsiuntimo centrais ir sienų kontrole, atitiktų visus atitinkamus žmogaus teisių standartus; ragina Turkiją užtikrinti visapusišką ir nediskriminacinį 2016 m. ES ir Turkijos pareiškimo bei ES ir Turkijos readmisijos susitarimo įgyvendinimą visų valstybių narių atžvilgiu; pabrėžia, kad migrantų pažeidžiamumu neturi būti naudojamasi kaip priemone politiniams tikslams pasiekti, nukreipta prieš ES ar jos valstybes nares; primygtinai ragina Turkiją toliau sąžiningai bendradarbiauti su visomis ES valstybėmis narėmis migracijos srityje ir užtikrinti, kad neteisėtai žmones gabenantiems asmenims būtų siunčiamas aiškus signalas, siekiant atgrasyti nuo tolesnių neteisėtų srautų;

38. dar kartą ragina Turkiją savo kaimynystėje siekti laikytis konstruktyvaus, o ne kategoriško ar agresyvaus požiūrio; palankiai vertina tęsiamą Graikijos ir Turkijos dialogą, įskaitant aukšto lygio susitikimus, pavyzdžiui, 2026 m. vasario mėn. įvykusį Ministro Pirmininko K. Mitsotakio ir Prezidento R. T. Erdoğano aukščiausiojo lygio susitikimą, kuris gali paskatinti konstruktyvią aplinką ir tolesnį padėties rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje deeskalavimą, o tai yra nepaprastai svarbu atsižvelgiant į pavojingą konfliktų eskalavimą platesniame regione; pakartoja, kad yra labai suinteresuotas stabilumu ir saugumu regione, ir ragina visas šalis toliau plėtoti šį dialogą ir bendradarbiavimą, siekiant išspręsti visus neišspręstus ginčus ir nesutarimus pagal tarptautinę teisę; yra labai susirūpinęs dėl to, kad Turkija ir toliau oficialiai grasina Graikijai karu (casus belli) – tai neįsivaizduojama tarp sąjungininkių ir gerų kaimynių, – jei pastaroji pasinaudotų savo teisėta teise išplėsti savo teritorinius vandenis iki 12 jūrmylių Egėjo jūroje pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos 3 straipsnį; apgailestauja dėl to, kad Turkija ir toliau pažeidžia ES valstybių narių, pavyzdžiui, Graikijos ir Kipro Respublikos, suverenitetą ir suverenias teises, be kita ko, propaguodama „Mėlynosios tėvynės“ doktriną, gerokai dažniau pažeisdama Graikijos teritorinių vandenų ir oro erdvę, palyginti su 2024 m. (nors pažeidimų skaičius tebėra palyginti mažas), politiniais tikslais išnaudodama NAVTEX sistemą, vykdydama Graikijos kontinentinio šelfo ir išskirtinės ekonominės zonos pažeidimus ir taip trukdydama siekti pažangos įgyvendinant ES jungčių projektus, pavyzdžiui, „Great Sea Interconnector“ ir „EastMed“ dujotiekio

projektus, kurie buvo paskelbti ES bendrų interesų projektais, atsisakydama paskelbti Graikijos jūrinių teritorijų planavimą pagal Jūrinių teritorijų planavimo direktyvą6 ir paskelbdama Turkijos jūrinių teritorijų planavimą, apimantį Graikijos suverenitetui ir jurisdikcijai priklausančių teritorijų, prieštaraudama tam, kad Graikija Egėjo jūroje, tik Graikijos teritoriniuose vandenyse, įsteigtų jūrų parką, ir pranešdama apie dviejų Turkijos jūrų parkų, besitęsiančių Graikijos jurisdikcijos teritorijose, įsteigimą 2025 m. rugpjūčio mėn., arba nuo 2024 m. labai padidindama savo laivų Graikijos teritoriniuose vandenyse neteisėtos žvejybos veiklos mastą; reiškia didelį susirūpinimą dėl Ankaros universiteto Nacionalinio jūrų ir jūrininkystės teisės centro (DEHUKAM) parengto pasiūlymo dėl įstatymo projekto, kuriuo būtų kodifikuota „Mėlynosios tėvynės“ doktrina ir kuris galėtų tiesiogiai pažeisti nusistovėjusią tarptautinę teisę; dar kartą ragina Turkiją visapusiškai gerbti visų ES valstybių narių suverenitetą jų teritorinės jūros ir oro erdvės atžvilgiu, taip pat suverenias teises pagal ES ir tarptautinę teisę, įskaitant UNCLOS, teisę nustatyti išskirtinių ekonominių zonų ribas ir teisę žvalgyti ir naudoti savo gamtos išteklius; atsižvelgdamas į tai, ragina Turkiją nepriimti jokio įstatymo, kuris galėtų prieštarauti šiems principams; pakartoja savo nuomonę, kad Turkijos ir Libijos susitarimo memorandumas dėl jurisdikcijos jūroje ribų nustatymo Vidužemio jūroje pažeidžia trečiųjų valstybių suverenias teises, neatitinka jūrų teisės ir negali turėti jokių teisinių pasekmių trečiosioms valstybėms;

39. primygtinai pakartoja savo nuomonę, kad vienintelis Kipro problemos sprendimas yra teisingas, visapusiškas, perspektyvus ir demokratinis sprendimas, įtvirtintas sutartoje JT sistemoje, pagrįstas dviejų bendruomenių ir dviejų zonų federacija, turinčia vieną tarptautinį teisinį subjektiškumą, vieną suverenitetą, vieną pilietybę ir politinę lygybę, kaip nustatyta atitinkamose JT Saugumo Tarybos rezoliucijose, laikantis sutartų konvergencijos sričių ir JT generalinio sekretoriaus nustatytos sistemos, taip pat vadovaujantis tarptautine teise ir principais bei vertybėmis, kuriais grindžiama ES; primygtinai ragina kuo skubiau atnaujinti derybas dėl Kipro suvienijimo, globojant JT generaliniam sekretoriui, ir pradėti nuo to taško, kuriame jos buvo nutrauktos Kran Montanoje 2017 m.; ragina Turkiją atsisakyti nepriimtino pasiūlymo dėl dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo Kipre ir grįžti prie sutarto sprendimo pagrindo ir JT sistemos;

40. palankiai vertina JT generalinio sekretoriaus veiksmus, kuriais siekiama, kad būtų atnaujintos visapusiškos derybos dėl sprendimo, įskaitant jo asmeninio pasiuntinio Kiprui paskyrimą; ragina Komisiją skubiai paskirti naują Europos Komisijos specialųjį pasiuntinį Kiprui; palankiai vertina du platesnio formato neformalius susitikimus,

---

6 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014 8 28, p. 135, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj).

surengtus globojant JT generaliniam sekretoriui: 2025 m. kovo mėn. Ženevoje ir 2025 m. liepos mėn. Niujorke, taip pat įvairius prezidento Nikoso Christodoulideso ir turkų kilmės kipriečių bendruomenės vadovo Tufano Erhürmano susitikimus Kipre, įskaitant 2025 m. gruodžio mėn. susitikimą, kurio bendrame pareiškime pabrėžta, kad tikrasis tikslas yra Kipro problemos sprendimas užtikrinant politinę lygybę, kaip aprašyta JT ST rezoliucijose; taip pat palankiai vertina abiejų šalių poziciją, atsižvelgiant į tai, kad turkų kilmės kipriečių bendruomenė turi naują lyderį, o tai padėjo atgaivinti viltį sukurti palankią aplinką atnaujinti derybas dėl susitarimo; labai palankiai vertina susitarimą dėl tolesnių pasitikėjimo stiprinimo priemonių kaip teigiamą ir svarbų žingsnį ir ragina jas įgyvendinti; tvirtai remia tolesnius abiejų šalių ryšius, globojant JT generaliniam sekretoriui ir veikiant jo asmeniniam pasiuntiniui Kiprui; ragina ES ir jos valstybes nares tvirtai remti šio dialogo tęsimą ir būti pasirengusioms bet kokiu reikiamu būdu remti galimą šio proceso sėkmę; ragina visas šalis pasinaudoti šiuo postūmiu ir imtis veiksmų siekiant atnaujinti derybas ir nepraleisti šios progos;

41. ragina Turkiją paisyti buferinės zonos statuso ir JT taikos palaikymo pajėgų Kipre (UNFICYP) įgaliojimų, nutraukti ir atšaukti visus vienašalius veiksmus ir pažeidimus buferinėje zonoje ir netoli jos, taip pat susilaikyti nuo bet kokių tolesnių tokių veiksmų ir provokacijų, įskaitant priekabiavimą prie ūkininkų ir jų bauginimą; pakartoja savo raginimą, kad Kipro Respublika, Turkija, Jungtinė Karalystė ir JT bendradarbiautų siekdamos įgyvendinti konkrečias buferinės zonos demilitarizavimo priemones, kad būtų sumažinta įtampa ir prisidėta prie palankios aplinkos JT vadovaujamoms deryboms atnaujinti; ragina Turkiją pasitraukti iš Strovilijos ir padėti visiškai įgyvendinti Pylos susitarimą; toliau ragina Turkiją išvesti savo karines pajėgas iš Kipro ir susilaikyti nuo bet kokių vienašalių veiksmų, kuriais būtų įtvirtinamas nuolatinis salos padalijimas, ir veiksmų, keičiančių demografinę salos pusiausvyrą; griežtai smerkia Turkijos bandymus stiprinti separatistinio subjekto statusą okupuotame Kipre, be kita ko, pasitelkiant Tiurkų valstybių organizaciją ir Islamo bendradarbiavimo organizaciją, ir ragina visas valstybes gerbti Kipro suverenitetą, kaip nurodyta JT Saugumo Tarybos rezoliucijose; griežtai smerkia dabartines Turkijos pastangas „atverti“ Varošą ir apgyvendinti teritoriją ne jos teisėtais gyventojais, taip pažeidžiant aktualias JT Saugumo Tarybos rezoliucijas; ragina Turkiją atšaukti savo neteisėtus veiksmus ir perduoti Varošos teritoriją teisėtiems gyventojams, laikinai administruojant JT, kaip raginama JT Saugumo Tarybos rezoliucijose Nr. 550(1984) ir Nr. 789(1992); apgailestauja, kad dedamos pastangos paversti Varošą tamsiuoju turizmo traukos centru, tragedija pristatoma kaip sensacingas įvykis, taip įžeidžiamas teisėtų gyventojų orumas ir pažeidžiamos jų teisės; smerkia nuolatinį graikų kilmės kipriečiams priklausančios nuosavybės okupuotose teritorijose uzurpavimą, pardavimą ir neteisėtą plėtrą; tebėra itin susirūpinęs dėl švietimo ir religinių apribojimų ir trukdžių, su kuriais susiduria anklave gyvenantys graikų kilmės kipriečiai; ragina Turkiją stiprinti

bendradarbiavimą su Europos Taryba ir jos atitinkamais organais bei institucijomis, atsižvelgti į jų pagrindines rekomendacijas, visapusiškai įgyvendinti EŽTK nuostatas dėl pagarbos religijos laisvei, nuomonės ir saviraiškos laisvei, dėl prieigos prie kulto vietų teisės ir teisės išpažinti religiją, įskaitant teisę vykdyti religines apeigas ir naudotis kultūros paveldu, taip pat sustabdyti tyčinį kultūros ir religijos paveldo naikinimą; palankiai vertina abiejų bendruomenių techninio komiteto kultūros paveldo klausimais darbą atkuriant daugelį nukentėjusių paminklų; apgailestauja dėl to, kad Turkija nuolat atsisako laikytis tarptautinės aviacijos teisės aktų ir sukurti ryšių kanalą tarp Turkijos ir Kipro Respublikos skrydžių valdymo centrų, nes jo nebuvimas kelia realų pavojų saugumui ir grėsmę, kaip nustatė Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra ir Tarptautinė oro linijų pilotų asociacijų federacija; pakartoja savo raginimą Turkijai vykdyti prisiimtą įsipareigojimą visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti Ankaros susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių, įskaitant Kipro Respubliką, atžvilgiu, ir įgyvendinti įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė ES atžvilgiu pagal 2005 m. spalio mėn. derybų programą;

42. pakartoja savo raginimą Turkijai suteikti turkų kilmės kipriečių bendruomenei reikiamą erdvę atlikti savo kaip salos teisėtos bendruomenės funkcijas, t. y. teisę, kuri yra užtikrinama Kipro Respublikos Konstitucija; pakartoja savo raginimą Komisijai sustiprinti savo pastangas bendrauti su turkų kilmės kipriečių bendruomene siekiant palengvinti Kipro problemos sprendimą ir priminti jai, kad jos vieta yra Europos Sąjungoje; ragina visas susijusias šalis vadovautis drąsesniu požiūriu, siekiant suvienyti šias bendruomenes; pabrėžia, kad, visapusiškai išsprendus Kipro problemą, visoje saloje būtina įgyvendinti ES teisės aktus; atkreipia dėmesį į JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro ir JT generalinio sekretoriaus metinę ataskaitą dėl Kipro; tebėra susirūpinęs dėl saviraiškos laisvės ir žiniasklaidos laisvės apribojimų, įskaitant smurtą arba grasinimus smurtu prieš turkų kilmės kipriečius žmogaus teisių aktyvistus, visų pirma žurnalistus, kurie kritikavo Turkijos veiksmus, pvz., turkų kilmės kiprietį žurnalistą Şenerą Leventą ir turkų kilmės kipriečių žurnalistų sąjungos pirmininką Ali Kişmirą; atkreipia dėmesį į svarbų Kipre be žinios dingusių asmenų paieškos komiteto darbą ir ragina sudaryti geresnes galimybes patekti į Turkijos kariuomenės okupuotas karines zonas, suteikti prieigą prie savo karinių archyvų ir informacijos apie palaikų perkėlimą iš buvusių laidojimo vietų į naujas;

43. pabrėžia, kad labai svarbu stiprinti ES ir Turkijos bendradarbiavimą regioninio saugumo klausimais, ypač atsižvelgiant į kintančią geopolitinę aplinką; šiuo atžvilgiu dar kartą patvirtina Turkijos, kuri taip pat yra NATO sąjungininkė, strateginę ir geopolitinę svarbą bei jos didėjantį dalyvavimą, įtaką, tarpininkavimo ir palankesnių sąlygų sudarymo funkciją srityse, kurios ypač svarbios tarptautiniam saugumui ir ES strateginiams interesams, pvz., Juodosios jūros regione, įskaitant Ukrainą, Pietų Kaukaze ir Artimuosiuose Rytuose,

taip pat kitose atitinkamose bendradarbiavimo srityse, pvz., migracijos valdymo, kovos su terorizmu ir energetinio saugumo; pripažįsta, kad Turkija ir toliau aktyviai dalyvauja ES krizių valdymo misijose ir operacijose ir reikšmingai prie jų prisideda; pabrėžia, kad pragmatinis bendradarbiavimas su Turkija saugumo ir gynybos srityje gali būti stiprinamas, jei tai atitinka abipusius strateginius interesus; visgi tebėra tikrai susirūpinęs dėl to, kad Turkija ir toliau neleidžia vienai valstybei narei bendradarbiauti su NATO; ragina Turkiją nenaudoti narystės NATO siekiant blokuoti ES ir NATO bendradarbiavimą;

44. apgailestauja dėl žemo Turkijos prisiderinimo prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) lygio, nes jis sumažėjo nuo 6 proc. 2024 m. iki rekordiškai žemo 4 proc. lygio 2025 m.; vis dėlto pažymi, kad šis rodiklis, grindžiamas tik statistiniais duomenimis, susijusiais su prisiderinimu prie Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimų ir Tarybos sprendimų dėl sankcijų, gali nevisiškai atspindėti visus bendradarbiavimo ir dialogo užsienio ir saugumo bendradarbiavimo srityje lygmenis; todėl palankiai vertina pastaruoju metu išaugusį dialogo su ES lygį ir aktyvų dalyvavimą bei svarų indėlį į ES krizių valdymo misijas ir operacijas pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką; atkreipia dėmesį į stiprėjančią antivakarietišką Turkijos valdžios institucijų poziciją; yra susirūpinęs dėl galimų jos pasekmių ES interesams Vakarų Balkanuose, Juodosios jūros regione, Pietų Kaukaze, Vidužemio jūros regione ir Artimuosiuose Rytuose; mano, kad dabartinėje geopolitinėje situacijoje svarbu ištirti bendradarbiavimo su Turkija galimybes atsižvelgiant į dabartinę ir būsimą ES politiką saugumo ir gynybos srityje; vis dėlto ragina Turkijos valdžios institucijas skubiai spręsti šalies itin žemo lygio prisiderinimo prie BUSP klausimą ir pašalinti kitas svarbias kliūtis, trukdančias užtikrinti būtiną partnerių ir sąjungininkų pasitikėjimą, pvz., tolesnį *casus belli* taikymą prieš vieną ES valstybę narę, kitų valstybių suvereniteto kvestionavimą ar Rusijoje pagamintos oro gynybos sistemos S-400 naudojimą; susirūpinęs pažymi, kad Turkija pateikė paraišką tapti BRICS+ nare, nors šiuo metu ji turi partnerės statusą, ir svarsto galimybę padaryti tą patį Šanchajaus bendradarbiavimo organizacijos atžvilgiu; reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad galima visateisė Turkijos narystė BRICS yra iš esmės nesuderinama su stojimo į ES procesu; pabrėžia, kad tokie veiksmai, atspindintys neliberalų pasaulinio ir regioninio valdymo modelį, galėtų apsunkinti pastangas užmegzti visapusiškesnę ES ir Turkijos partnerystę;

45. kalbant apie Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, pripažįsta Turkijos pastangas, susijusias su jos tarpininkavimo ir palankesnių sąlygų sudarymo funkcija, atsižvelgiant į tai, kad ji Stambule surengė kelias tiesiogines abiejų šalių derybas, taip pat teikė karinę, diplomatinę ir humanitarinę pagalbą Ukrainai, įskaitant gynybos įrangą, kuria prisidėta prie Ukrainos gynybos pastangų; pripažįsta, kad Turkija tradiciškai laikosi pozicijos nepritarti sankcijoms, priimtoms už JT

ribų; vis dėlto ir toliau apgailestauja dėl to, kad Turkija neprisijungia prie ES ribojamųjų priemonių Rusijai, tačiau palankiai vertina priemones, kurių ji ėmėsi siekdama užkirsti kelią sankcijų apėjimui per Turkijos teritoriją, pvz., neleisti įprastų didelio prioriteto prekių reeksportui, ir jos duoda tam tikrų rezultatų, ir ragina prisijungti prie ES sankcijų Rusijai sistemos; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas dėti daugiau pastangų siekiant nustatyti ribojamąsias priemones ir užkirsti kelią jų apėjimui, visų pirma dėl Rusijos kariniais tikslais naudojamų pažangiųjų technologijų prekių, užkirsti kelią šių prekių „netikram tranzitui“ į Rusiją per Vidurinę Aziją, išplėsti šias priemones, kad jos būtų taikomos ir kitoms ekonomiškai svarbioms prekėms, sumažinti Rusijos kilmės energijos išteklių naudojimą ir šalinti su Rusijos šešėliniu laivynu susijusią jūrų ir aplinkos saugos riziką; yra susirūpinęs dėl to, kad Turkija neapribojo Rusijos valstybės kontroliuojamos žiniasklaidos veiklos vykstant Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą; atkreipia dėmesį į tai, kad Turkijos informacinėje erdvėje plačiai paplitę prorusiški naratyvai ir su Rusija susijusi dezinformacija, visų pirma Ukrainos, NATO ir energetinio saugumo klausimais; ragina Turkiją stiprinti pastangas kovojant su užsienio manipuliavimu informacija ir dezinformacija; susirūpinęs pažymi, kad Turkija, naudodamasi dujotiekiais „TurkStream“ ir „Blue Stream“, yra pagrindinė Rusijos gamtinių dujų importuotoja, taip pat pagrindinis naftos ir naftos produktų šaltinis; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl glaudaus Turkijos bendradarbiavimo su Rusija statant dideles atomines elektrines, įskaitant Akuju atominę elektrinę, kuri, kaip numatoma, pradės veikti 2026 m., kuri priklauso Rusijos valstybinei atominės energijos korporacijai „Rosatom“ ir bus jos valdoma; primygtinai raginą Turkijos vyriausybę prisijungti prie Espo konvencijos, kurią pasirašiusios šalys įsipareigoja pranešti viena kitai apie svarstomus didelius projektus, galinčius turėti didelį neigiamą poveikį aplinkai didelėje teritorijoje nepaisant sienų;

46. yra labai susirūpinęs dėl Turkijos glaudžių diplomatinių, ekonominių ir energetinių santykių su Irano Islamo Respublika, įskaitant reguliarius aukšto lygio ryšius, tvarius prekybinius santykius ir tęsiamą Irano dujų importą; apgailestauja dėl to, kad Turkija nepritarė ES reakcijai į Irano susidorojimą su protestuotojais, įskaitant ribojamąsias priemones, susijusias su Islamo revoliucijos gvardija; atkreipia dėmesį į pastarojo meto teisminius įvykius Jungtinėse Amerikos Valstijose, susijusius su banku „Halk Bankası A.Ş.“ („Halkbank“), įskaitant bylas, susijusias su sankcijų vengimu ir pinigų plovimo schemomis; ragina Turkiją laipsniškai derinti savo veiksmus su ES BUSP pozicijomis ir sankcijų režimu; susirūpinęs pažymi, kad karinės operacijos prieš Irano režimą turės įtakos Turkijai dėl jos geografinio artumo, be kita ko, dėl šalutinio poveikio, visų pirma atsinaujins su migracija susijęs spaudimas; pabrėžia regioninio koordinavimo ir glaudaus bendradarbiavimo su Turkija ir kitais tarptautiniais partneriais svarbą šiomis aplinkybėmis;

47. palankiai vertina ilgalaikę Turkijos poziciją, kuria ji pritaria dviejų valstybių sambūviu pagrįstam sprendimui dėl Izraelio ir Palestinos konflikto ir kuri atitinka ES poziciją, ir aktyvų dalyvavimą Dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo įgyvendinimo pasaulinio aljanso veikloje, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas; palankiai vertina Turkijos indėlį į tarpininkavimo pastangas siekiant ugnies nutraukimo Gazos ruože ir rengiantis 2025 m. spalio mėn. Šarm aš Šeiche vykusiame Gazos aukščiausiojo lygio susitikimui dėl taikos; smerkia tai, kad Turkijos valdžios institucijos aktyviai remia į ES teroristinių grupuočių sąrašą įtrauktą grupuotę „Hamas“ ir atsisako ją pripažinti teroristine organizacija, o tai nesuderinama su ES užsienio ir saugumo politika; apgailestauja dėl to, kad Turkija nepasmerkė 2023 m. spalio 7 d. „Hamas“ įvykdyto išpuolio prieš Izraelį; įspėja dėl Turkijos ryšių su regioniniais veikėjais, susijusiais su ekstremistinėmis programomis, pažymėdamas, kad tokie ryšiai gali apsunkinti ES ir Turkijos santykius ir paveikti regiono stabilumą; ragina Turkiją ir toliau tvirtai laikytis daugiašalės sistemos, kurios pagrindą sudaro Jungtinės Tautos, kaip esminės sistemos siekiant visapusiško, teisingo ir ilgalaikio Izraelio ir Palestinos konflikto sprendimo;

48. atkreipia dėmesį į tai, kad žlugus B. al-Assado režimui Turkija įgijo daugiau įtakos pokyčiams Sirijoje, aktyviai bendradarbiauja su dabartinėmis Sirijos pereinamojo laikotarpio valdžios institucijomis ir, be kita ko, teikia joms karinį mokymą ir konsultacinę paramą; tebėra susirūpinęs dėl nuolatinio Turkijos pajėgų buvimo šalyje ir Turkijos remiamų ginkluotų grupuočių dalyvavimo neseniai įvykusiuose smurtiniuose išpuoliuose Sirijos šiaurėje ir šiaurės rytuose, be kita ko, prieš grupuotes, kurios atliko lemiamą vaidmenį tarptautinėje kovoje su „Da'esh“; smerkia ilgalaikės karinės infrastruktūros ir administracinių struktūrų kūrimą Turkijos kontroliuojamose okupuotose teritorijose; ragina Turkiją konstruktyviai bendradarbiauti su Sirijos valdžios institucijomis, gerbti Sirijos suverenitetą ir teritorinį vientisumą ir spręsti jos saugumo problemas visapusiškai laikantis tarptautinės teisės, kartu užtikrinant visų sirų, įskaitant kurdus, saugumą ir pagrindines teises, ir susilaikyti nuo bet kokio kišimosi į Sirijos vidaus procesus; smerkia išpuolius prieš civilius gyventojus per paskutinį Sirijos kariuomenės ir kurdų vadovaujamų Sirijos demokratinių pajėgų smurto epizodą, dėl kurių žuvo daugybė žmonių ir daugybė civilių gyventojų buvo priversti palikti savo namus, taip pat tai, kad nebuvo galima gauti humanitarinės pagalbos; išreiškia viltį, kad naujausias Sirijos pereinamojo laikotarpio vyriausybės ir Sirijos demokratinių pajėgų susitarimas, kuriame numatyta laipsniškai integruoti kurdų pajėgas ir institucijas į valstybę ir istoriškai pripažinti kurdų kultūrines, kalbines ir pilietines teises, suteiks galimybę užtikrinti stabilumą Sirijos šiaurės rytų regione, ir tai labai svarbu siekiant sėkmingos įtraukios politinės pertvarkos šalyje; įspėja, kad bet koks rimtas regioninio saugumo pablogėjimas galėtų paskatinti „Da'esh“ atgimimą; pabrėžia, kad bet kokiam suaugusių „Da'esh“ kovotojų ar įtariamųjų, kilusių iš sulaikymo vietų Sirijoje, perkėlimui į Turkiją ar

per Turkiją turi būti taikomos veiksmingos sulaikymo, stebėsenos ir keitimosi informacija priemonės, taip pat vykdant tarpvalstybinį perkėlimą; atkreipia dėmesį į tai, kad Sirijos ekonomikai atkurti reikalingos didelės investicijos, ir pripažįsta Turkijos suinteresuotumą prisidėti prie šių pastangų; pritaria glaudžiam ir konstruktyviam ES ir Turkijos bendradarbiavimui šioje srityje;

49. dar kartą patvirtina, kad remia Armėnijos ir Turkijos santykių normalizavimą siekiant susitaikymo, gerų kaimyninių santykių, regioninio stabilumo ir saugumo, socialinio ir ekonominio vystymosi, ir palankiai vertina iki šiol pasiektą pažangą, įskaitant tam tikrų vizų išdavimo procedūrų palengvinimą, pasirengimą artėjančiam sienos atidarymui trečiųjų šalių piliečiams ir diplomatinių pasų turėtojams ir tiesioginių bendrovės „Turkish Airlines“ skrydžių atnaujinimą; ragina Turkiją ryžtingai tęsti šį procesą, atsižvelgiant į jos pačios nuopelnus ir nedarant jo priklausomo nuo santykių su trečiąja valstybe; ragina abi šalis toliau siekti užtikrinti geresnį junglumą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos sausumos jungtims tarp Europos ir Azijos, skatinamas istorinis susitaikymas, gerinamos verslo sąlygos ir stiprinami žmonių tarpusavio ryšiai; remia Komisijos pastangas parengti ES tarpregioninių jungčių darbotvarkę, apimančią Turkiją, Armėniją ir Azerbaidžaną, įskaitant tokius projektus, kaip „Karsas-Tbilisis-Baku“ geležinkelio linija, nes tai suteikia daug galimybių prisidėti prie regioninio stabilumo ir ekonominio bei socialinio vystymosi; ragina Turkiją remti taikos tarp Armėnijos ir Azerbaidžano procesą ir dar kartą ragina Turkiją pripažinti armėnų genocidą, kad būtų sudarytos sąlygos tikram Turkijos ir Armėnijos tautų susitaikymui, ir visapusiškai laikytis savo pareigų apsaugoti armėnų kultūros paveldą;

Platesni ES ir Turkijos santykiai

50. pakartoja savo tvirtą įsitikinimą, kad, nepaisant to, jog stojimo procesas šiuo metu yra sustojęs dėl to, kad nesilaikoma Kopenhagos kriterijų, ir dėl demokratinių reformų trūkumo, Turkija yra strategiškai svarbi šalis; pabrėžia, kad svarbu palaikyti konstruktyvų dialogą ir stiprinti bendradarbiavimą abipusio strateginio intereso srityse, taip pat Kipro klausimais, palaipsniui, proporcingai, pasiliekant galimybę nebetęsti proceso ir vadovaujantis 2024 m. balandžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis; patvirtina, kad ES tebelieka įsipareigojusi su Turkija palaikyti kuo geresnius santykius, grindžiamus dialogu, pagarba ir abipusiu pasitikėjimu, vadovaujantis tarptautine teise ir gerų kaimyninių santykių principu;

51. atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina ES ir Turkijos santykių stiprinimą ne tik stojimo proceso metu, bet ir abipusio intereso srityse, laikantis 2023 m. lapkričio 29 d. bendrame komunikate dėl ES ir Turkijos santykių pateiktų rekomendacijų, palaipsniui, proporcingai ir pasiliekant galimybę nebetęsti proceso; be to, palankiai vertina neseniai vykusius aukšto lygio dialogus prekybos ir ekonomikos, migracijos ir saugumo, klimato, mokslo, mokslinių

tyrimų, technologijų ir inovacijų klausimais; dar kartą ragina atnaujinti visus atitinkamus aukšto lygio dialogus ir, jei reikia, užmegzti struktūrinius aukšto lygio dialogus sektorinio bendradarbiavimo klausimais, siekiant įveikti kitus bendrus iššūkius;

52. pritaria sujungiamumo su Turkija darbotvarkės plėtojimui energetikos, transporto, skaitmeninėje ir žmonių tarpusavio ryšių srityse, laikantis ES ir tarptautinės teisės, užtikrinant gero pragmatiško ir abipusiai naudingo bendradarbiavimo, galinčio skatinti taiką ir stabilumą regione, pavyzdį; pabrėžia, kad strategiškai svarbu paspartinti pagrindinių infrastruktūros projektų, kuriais gerinamas ES ir Turkijos sujungiamumas pagal išplėstus transeuropinius tinklus, užbaigimą; pabrėžia Turkijos svarbą tarpžemyninio sujungiamumo iniciatyvų plėtojimui ir veikimui, įskaitant vis svarbesnį alternatyvų prekybos maršrutą tarp Europos ir Azijos (vidurinį koridorių), kuris galėtų labai padėti stiprinti ES tiekimo grandinės atsparumą ir ekonominį bendradarbiavimą ir gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant platesnių ES strateginio savarankiškumo tikslų; primygtinai ragina vykdyti savalaikę Juodosios jūros žiedinio greitkelio ir geležinkelio jungčių plėtrą; palankiai vertina Turkijos pasirengimą investuoti į Juodosios jūros greitkelio, jungiančio Turkiją, Bulgariją ir Rumuniją, statybą;

53. ragina Komisiją, remiantis sėkminga patirtimi, įgyta kitose šalyse kandidatėse, imtis reikiamų priemonių, kad tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis programa kuo greičiau būtų taikoma ir Turkijai; ragina Komisiją apsvarstyti galimybę išplėsti bendros mokėjimų eurais erdvės ir kitų atitinkamų programų taikymo sritį, kad būtų stiprinami žmonių tarpusavio ryšiai; palankiai vertina tai, kad per ataskaitinį laikotarpį padaryta didelė pažanga bendradarbiavimo mokslo ir mokslinių tyrimų srityje, visų pirma tai susijusi su dalyvavimu programoje „Europos horizontas“; remia Turkijos dalyvavimą ES civilinės saugos mechanizme ir ragina gilinti ES ir Turkijos bendradarbiavimą civilinės saugos ir atsparios infrastruktūros srityse, pabrėždamas, kad reikia stiprinti decentralizuotus savivaldybių pajėgumus, pilietinės visuomenės dalyvavimą, geresnį koordinavimą ir visuomenės informavimą;

54. pakartoja savo nuomonę, kad reikia visiškai įgyvendinti ir modernizuoti ES muitų sąjungą, ypač atsižvelgiant į dabartinę geopolitinę aplinką; supranta, kokią svarbą dideli ES ir Turkijos ekonomikos sektoriai teikia šiam daugiau nei 30 metų galiojančio susitarimo atnaujinimui; yra pasirengęs remti muitų sąjungos tobulinimą, kad jos taikymo sritis būtų platesnė, ji abipusiškai naudinga ir galėtų teikti didelę ekonominę ir strateginę naudą abiem partnerėms, padėtų didinti prekybą, investicijas ir stiprinti tiekimo grandinės atsparumą, skatinti skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, viešuosius pirkimus ir darnaus vystymosi įsipareigojimus ir prisidėtų prie ES ir Turkijos ekonominio saugumo; visgi pabrėžia, jog tam, kad Parlamentas šio proceso pabaigoje galėtų duoti pritarimą, tas modernizavimas turėtų būti grindžiamas griežtomis sąlygomis,

susijusiomis su žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, tarptautinės teisės laikymusi, prisiderinimu prie BUSP ir gerų kaimyninių santykių puoselėjimu, ir Turkija turi visapusiškai įgyvendinti papildomą protokolą dėl Ankaros susitarimo taikymo visoms valstybėms narėms be išimčių ir diskriminacijos, taip pat modernizavimas turėtų apimti priemones, kuriomis remiama žalioji pertvarka ir padedama mažosioms ir vidutinėms įmonėms prisitaikyti; palankiai vertina teigiamus veiksmus, įskaitant prekybos kliūčių mažinimą, matomus pastaruoju laikotarpiu, taip pat po to, kai buvo surengtas aukšto lygio dialogas prekybos klausimais;

55. pabrėžia būsimų Komisijos iniciatyvų, kaip Pramonės spartinimo akto ir strategijos „Pagaminta Europoje“ aktualumą ES ir Turkijos prekybai, nes gali būti nustatyti griežti reikalavimai, dėl kurių ilgainiui gali tekti iš esmės pakeisti ES viešųjų pirkimų taisykles ir kurie gali smarkiai paveikti jau pasenusią ES ir Turkijos muitų sąjungą; palankiai vertina tai, kad Komisijos pasiūlyme dėl Pramonės spartinimo akto jau numatyta, kad partnerių, su kuriomis Sąjunga yra sudariusi susitarimą, kuriuo sukuriama laisvosios prekybos zona ar muitų sąjunga, pvz., su Turkija, kilmės gaminių sudėtis laikoma Sąjungos kilmės gaminių sudėtimi; pritaria šiam požiūriui ir ragina užtikrinti, kad ateityje būtų siūlomi kiti panašūs teisės aktai, kuriais būtų atsižvelgta į tolesnės šalių kandidačių, visų pirma tų, kurios yra sudariusios muitų sąjungą su ES, rinkų ir ekonomikos integracijos svarbą;

56. labai apgailestaudamas pažymi, kad Turkija nepadarė jokios pažangos siekdama atitikti vizų režimo liberalizavimo kriterijus; pakartoja, kad norėtų pradėti vizų režimo liberalizavimo procesą, kai tik Turkijos valdžios institucijos nediskriminuodamos nė vienos ES valstybės narės visiškai įvykdys šešis aiškiai nustatytus likusius kriterijus ir užtikrins derėjimą su ES vizų politika; apgailestauja dėl to, kad Turkijos piliečiams kyla problemų, susijusių su prašymų arba paraiškų dėl vizos teikimu ES valstybėms narėms, nes labai išaugo jų skaičius ir baiminamasi piktnaudžiavimo sistema; tačiau pripažįsta politinį įsipareigojimą gerinti galimybes gauti vizas ir ragina abi šalis dėti daugiau pastangų siekiant pašalinti likusias technines ir administracines kliūtis; ragina ES valstybes nares padidinti šiam klausimui skiriamus išteklius; remia vizų režimo supaprastinimo priemones, kalbant apie verslo veiklą ir programos „Erasmus“ studentus; labai apgailestauja dėl nuolatinių Turkijos valdžios institucijų mėginimų kaltinti ES dėl to, kad nedaroma pažanga šiuo klausimu, nors jos pačios nesiima jokių veiksmų, būtinų siekiant įvykdyti likusius kriterijus; primena Turkijai, kad tai, jog nepadaryta apčiuopiamos bendros pažangos, susijusios su dar neįvykdytomis sąlygomis, turi tiesioginį poveikį verslo veiklai ir programos „Erasmus“ studentams; apgailestauja dėl to, kad Turkijos vyriausybė piktnaudžiauja specialiais pasais, kurių skaičius nežinomas, ir nesiima būtinų veiksmų, kad būtų daroma pažanga kuriant sistemą, kuri galėtų būti naudinga visiems gyventojams; ragina Turkijos vyriausybę pašalinti likusias kliūtis, trukdančias atnaujinti dialogą

dėl vizų režimo liberalizavimo, taip pat ragina, kai tai bus padaryta, Tarybą imtis atitinkamų veiksmų; atkreipia dėmesį į 2025 m. liepos 15 d. ES ir valstybių narių sprendimą nustatyti pakopinę vizų sistemą;

57. palankiai vertina tai, kad Europos investicijų bankas atnaujino veiklą Turkijoje, ir Turkijos investicijų platformą, remiamą naudojantis Europos darnaus vystymosi fondu, nes tai sudaro sąlygas teikti didesnę paramą investicijoms pasitelkiant garantijų programas ir įgyvendinant tris svarbiausius politikos prioritetus, t. y. susijusius su žaliuoju kursu, strategija „Global Gateway“, darbo vietų kūrimu ir ekonomikos augimu, laikantis atitinkamų su pagarba ES vertybėms susijusių sąlygų; pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad ES programomis negalėtų pasinaudoti subjektai Turkijoje, kurie nepaiso pagrindinių ES vertybių;

58. pritaria ES ir Turkijos jungtinio parlamentinio komiteto (JPC) ES grupės priimtam sprendimui atidėti 82-ąjį posėdį, numatytą 2025 m. balandžio 14–15 d. Ankaroje, po Stambulo mero Ekremo İmamoğlu ir kitų asmenų sulaikymo ir arešto; laikosi nuomonės, kad parlamentinis dialogas tebėra labai svarbi ES ir Turkijos santykių dalis, ir išreiškia viltį, kad jungtinio parlamentinio komiteto darbas netrukus, kai tik bus sudarytos tinkamos sąlygos, bus atnaujintas; apgailestauja dėl Turkijos valdžios institucijų sprendimo nekviesti Europos Parlamento atstovų stebėti 2023 m. gegužės mėn. prezidento ir parlamento rinkimų, sklandant įtarimams dėl nesąžiningo elgesio, ir pažymi, kad buvo pakviesti Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos parlamentinės asamblėjos atstovai; viliasi, kad Europos Parlamento atstovai bus pakviesti stebėti būsimus rinkimus šalyje;

Tolesni veiksmai palaikant ES ir Turkijos santykius

59. pakartoja, jog mano, kad Turkijos vyriausybė nesiėmė būtinų veiksmų, kad pašalintų esminius demokratijos trūkumus šalyje, todėl laikosi nuomonės, kad dabartinėmis aplinkybėmis Turkijos stojimo į ES procesas negali būti atnaujintas, nepaisant to, kad didelės Turkijos visuomenės dalies siekiai yra demokratiniai ir proeuropietiški; atkreipia dėmesį į tai, kad atitinkami Turkijos opozicijos veikėjai neseniai ragino atnaujinti pastangas ir stojimo derybas; palankiai vertina šį novatorišką ir drąsų požiūrį; vis dėlto išlieka skeptiškas dėl rėmimo, kol Turkijos vyriausybė aiškiai neparodys savo noro konkrečiais ir įtikinamais veiksmais grįžti į ES kelią;

60. primena, kad, kaip ir bet kurios kitos šalies kandidatės atveju, stojimo procesas priklauso nuo visiško Kopenhagos kriterijų laikymosi ir santykių su visomis ES valstybėmis narėmis normalizavimo; pabrėžia, kad Turkijos konstruktyvus dalyvavimas, be kita ko, sprendžiant Kipro klausimą, tebėra labai svarbus siekiant skatinti glaudesnį ES ir Turkijos bendradarbiavimą; mano, kad

Turkijos valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti savo deklaruojamus ES siekius, turėtų mažiau dėmesio skirti šalies saugumo ir gynybos pajėgumams ir susitelkti į tai, kaip gerinti blogą demokratinę padėtį šalyje; pažymi, kad įsipareigoja skatinti stojimo procesą, jei Turkijos vyriausybė imsis šių būtinų veiksmų;

61. ir toliau primygtinai ragina Turkijos vyriausybę, remiantis atitinkamomis Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos išvadomis ir nustatytomis sąlygomis, konstruktyviai bendradarbiauti su ES institucijomis ir valstybėmis narėmis ir stengtis užmegzti glaudesnę ir dinamiškesnę strateginę partnerystę, nepaisant to, kad šiuo metu stojimo procesas yra įšaldytas; primygtinai pabrėžia, kad reikia pradėti svarstymų procesą, kaip į šią naują konstruktyvią ir pažangią ES ir Turkijos santykių sistemą, grindžiamą pagarba demokratijos principams, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, integruoti visų susijusių šalių interesus; pabrėžia, kad reikia stiprinti ES ir Turkijos partnerystę modernizuojant ir tobulinant dabartinį asociacijos susitarimą;

62. vis dėlto laikosi nuomonės, kad jei artimiausiu metu ir toliau vyks regresas demokratijos ir teisinės valstybės principų srityje, tai tik dar labiau nutolins šalį nuo ES ir pakirs pasitikėjimą, kurio taip pat reikia siekiant iš tikrųjų sustiprinti mūsų bendradarbiavimą ir partnerystę abipusio intereso srityse, kaip antai prekybos, energetikos ar saugumo;

63. mano, kad ES yra suinteresuota iš naujo įvertinti, kokiais būdais Turkija gali išlikti susijusi su ES ne tik standartais, bet ir vertybėmis bei principais, ir parengti politines iniciatyvas atsižvelgiant į šį tikslą; reiškia susirūpinimą, nes prie ES sienų palaipsniui stiprėja kita autokratinė sistema ir tokie pokyčiai turi tiesioginį ir plataus masto poveikį ilgalaikiams Sąjungos interesams ir stabilumui; primygtinai ragina visas kitas ES institucijas, valstybes nares ir Europos Vadovų Tarybą griežtai kritikuoti demokratijos padėties blogėjimą ir žmogaus teisių pažeidimus Turkijoje, visų pirma šiuo metu vykdomą pliuralistinės demokratijos žlugdymą, nes tai neprieštarauja geriausių įmanomų ES ir Turkijos santykių siekiui; ragina Komisiją ir Europos išorės veiksmų tarnybą užtikrinti, kad į šalyje besilankančių aukšto lygio pareigūnų darbotvarkes būtų įtrauktas pliuralistinis politinių ir pilietinės visuomenės suinteresuotųjų subjektų atstovavimas, kad būtų galima susidaryti išsamesnę viziją apie šalį;

64. dar kartą patvirtina savo ryžtingiausią įsipareigojimą toliau remti Turkijos nepriklausomą pilietinę visuomenę; ragina Komisiją užtikrinti ir padidinti politinę ir finansinę paramą veikliai ir prodemokratiškai Turkijos pilietinei visuomenei, nes jos pastangos gali padėti rastis politinei valiai, reikalingai ES ir Turkijos santykiams stiprinti; mano, kad, nors daugelyje ES ir Turkijos bendradarbiavimo sričių pasiteisina paskatomis ir sandoriais grindžiami metodai, jie nepadeda siekti šalies demokratizacijos; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad stojimo proceso atnaujinimas priklauso nuo nesvyruojančios Turkijos

valdžios institucijų ir visuomenės politinės valios tapti visaverte demokratija, o to ES negali primesti;

65. pakartoja savo raginimą stiprinti ir gilinti Turkijos ir ES visuomenių tarpusavio pažinimą bei supratimą, skatinant kultūros augimą, socialinius bei kultūrinius mainus ir kovojant su visomis socialinių, religinių, etninių ar kultūrinių išankstinių nuostatų apraiškomis; pažymi, kad ES ir Turkijos santykiams, visų pirma demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių skatinimui, svarbūs prieinami žmonių tarpusavio mainai; ragina Turkiją ir ES propaguoti bendras vertybes, ypač remiant jaunimą;

°

° °

66. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Tarybai ir Komisijai; prašo, kad ši rezoliucija būtų išversta į turkų kalbą ir perduota Turkijos Respublikos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.